

Przemysłowiec

TYGODNIK POPULARNY DLA SPRAW TECHNIKI I PRZEMYSŁU

Prenumerata wynosi:

w Austrii:
miesięcznie..... K 1 20
kwartalnie..... „ 3 50
rocznie..... „ 14 —

w Niemczech:
kwartalnie..... M 3 50
rocznie..... „ 14 —

w Królestwie polskiem:
kwartalnie..... rubli 2 —
rocznie..... „ 7 —

Redakcja i Administracja
Lwów, ul. AKADEMICKA 26.

Przedruk z Przemysłowca
dozwolony jedynie za
podaniem źródła.

Wychodzi w każdą
sobotę rano.

Ogłoszenie (inseraty)
od miejsca wiersza je-
dnej szpalty drobnym
drukem (petit) 40 h.

NUMER POJEDYNCZY 40 h.

Prenumeratę przyjmują wszędzie biura dzienników i księgarnie oraz ADMINISTRACJA WŁASNA: „PRZEMYSŁOWCA“, Lwów, AKADEMICKA 26
Zastępstwo na Królestwo: Księgarnia E. Wende i Sp., Warszawa. — Telefon Nr. 808.

Redaktor naczelny: Inżynier cywilny Edmund Libański.

TREŚĆ: Nr. 45. zawiera następujące artykuły:

1. W SPRAWIE KREDYTU HIPOTECZNEGO DLA WŁOŚCIAN.
2. SPRAWY PRZEMYSŁOWE. W kwestyi ankiet dla przemysłu Królestwa i Galicji (*Szalzy Borstein*). — Ojczajstwo jako przemysł drobny.
3. Z PRZEMYSŁU KRÓLESTWA. Wyroby galanteryjne z drzewa i eksport ich do cesarstwa.
4. RUCH PRZEMYSŁOWO-HANDLOWY.
5. SPRAWY TECHNICZNE. Żelazno-betonowe progi kolejowe.
6. KRÓNIKA TECHNICZNA I PRZEMYSŁOWA. WYNALEZKI I KONKURSY. O fotografiach w naturalnych barwach (*Jan Szczepanik*).
7. POUCZENIA I PRZEPISY. Książka narzędnictwa.
8. PYTANIA I ODPOWIEDZI.
9. GŁOSY Z KRAJU. Otos kupca.
10. PRZEMYSŁ ARTYSTYCZNY. Muzea ludowe (*Ysaieus Sotys*).
11. Z RÓŻNYCH DZIEDZIN. Praca a choroba (*Stanisław Krauz*).
12. SPRAWY ZAWODOWE KOBIEC. Kobieta w służbie publicznej (*Antonina L. ska*).
13. BIBLIOGRAFIA.
14. KORESPONDENCA REDAKCYI.
15. ROZMAITOŚCI.
16. FEJLETON. Ze świata postępu techniki i wyznalczków.

W sprawie kredytu hipotecznego dla włościan.

Rzemieślnik, kupiec, drobny spekulant lub urzędnik, jednym słowem mieszkaniec miasta, zaciągając pożyczkę dla celów produkcyjnych, czy dla zaspokojenia nagłej potrzeby; ma najczęściej możliwość w stosunkowo krótkim czasie spłacić dług zaciągnięty drobnym ratami.

Pieniądz, włożony w zakupno surowego materiału i opłatę czeladnika, wyswobadza się i wraca z zyskiem do rąk rzemieślnika, po wykonaniu zamówienia lub sprzedaży produktu, po kilku tygodniach lub najdłużej po paru miesiącach.

Drobny kupiec lub spekulant, zaciągawszy pożyczkę na kupno partyi towaru, wynajęcie lokalu, nie sprzedaje tej partyi towaru całemi latami lecz najczęściej po paru lub kilku miesiącach jest w możności zwrotu pożyczki, gdyż pieniądz mu do rąk wróci.

Wreszcie urzędnik lub doktor, literat lub nauczyciel po zaspokojeniu nagłej lub większej potrzeby jest w możności, przyciągnawszy nieco pasa, ograniczywszy swe potrzeby ze stałe i regularnie napływającego wynagrodzenia za swą pracę, drobnemi ratami spłacić dług zaciągnięty w stosunkowo krótkim czasie.

Zasadniczo innemi są potrzeby kredytowe mieszkańca wsi.

Włościanin lub drobny dzierżawca, zaciągający pożyczkę na kupno inwentarza, budowę chałupy, na przykupienie gruntu lub sprowadzenie sztucznego nawozu, musi czekać długo, aż mu ziemia zwróci włożoną pracę i pieniądz a tem samem da możność zwrotu pożyczki.

Tu nie w ciągu tygodni lub miesięcy, lecz dopiero po latach cykli objawia się podniesienie wydajności pracy po zwiększonym nakładzie.

W ciągu roku rzemieślnik i handlarz kilkanaście razy obróci pożyczonym kapitałem, urzędnik kilkanaście razy otrzyma wynagrodzenie za swą pracę, rolnik — raz tylko. Cykl obrotu: pieniądz — towar — pieniądz, na roli jest kilkakrotnie dłuższym, niż w mieście tempo życia wytwórczego powolniejsze, stąd i kredyt musi być kilkakrotnie dłuższym, niż w mieście, musi być długoterminowy, kilkoletni.

Instrytuce samopomocy kredytowej, zaspakajające potrzeby krótkoterminowego kredytu przeciętnego mieszczanina, opierają się

wyłącznie na jego zdolności wytwórczo-zarobkowej, na jego charakterze, a więc punktualności i uczciwości, waisztat jego pracy najczęściej nie wart lub mało co, poręka osobista dwóch takich jak on sam białadków najczęściej ma znaczenie jako ocena jego zalet osobistych i wytwórczych.

Instrytuce samopomocy kredytowej zadowolili się tem powinny, gdyż są instytucjami wzajemnej pomocy, zadowolili się tem mogą, gdyż dokładna i osobista najczęściej znajomość zdolności zarobkowych i zalet osobistych klienta, krótki termin, na jaki zaciągana jest i w ciągu którego może być spłaconą pożyczka, dostatecznie zabezpieczająca towarzystwo od strat; jedynie nieprzewidywana utrata zdolności zarobkowych członka, lub jego śmierć może narazić towarzystwo na straty, jedyna więc dodatkowa i wystarczająca gwarancya, to ubezpieczenie od wypadku i śmierci — polisa ubezpieczeniowa. Zadowolili się wreszcie poręka osobistą towarzystwo musi, gdyż trudno wleść na hipotekę człowiekowi, który jej nie ma.

Warsztat rolnika — ziemia, w stosunku do jego pracy przedstawia dość znaczną wartość, długletni termin, na który zostaje zaciągnięta pożyczka, a raczej w ciągu którego może być spłaconą, zmusza do ostrożności, fizyczna niemożność wobec rozprószenia terytorjalnego członków towarzystwa, poznania gruntownie ich zdolności wytwórczych i charakteru, zniewała wreszcie do szukania poręki rzeczowej.

Swze i krawiec, drobny handlarz, lekarz lub urzędnik już za proletaryuszami, wielka zmiana w ich położeniu majątkowem na ogół zająć nie może, nie mając warsztatu pracy, mogą się oni i towarzystwo nie obawiać, ze go utracą, zarabiać będą po kilku

**Lwowska Fabryka -
chemiczna**
- Lwów - Zamarsztynów

73 Mydła toaletowe:
Mydło Imci pana Zablockiego --
Na-Na-Ja-Je -----
Japońskie, Wschodnich piękności

- ☞ Środki opatrunkowe - - - - -
- ☞ Sole do kąpiei z kwasem węgl.
- ☞ Plastyr angielskie i inne
- ☞ Atramenty, Guma arabska i t. d.

miesiącach mniej więcej to samo co obecnie, gdy przeciwnie w zdolności zarobkowej włościanina może zająć olbrzymia stosunkowo zmiana, zdolność jego wytwórczo - zarobkowa stoi w stosunku prostym do ilości i jakości ziemi, którą posiada. Włościanin posiadający dość gruntu, jest w stanie zarobić tyle, że nie tylko odsetki, lecz i kapitał pozwoli wypłaci, włościanin, który gruntu nie ma, lub go ma za mało, jest w stanie w naszych stosunkach zarobić tylko tyle, aby niedźmie wygotować, nie tylko nie ma z czego długów wypłacać, ale niema z czego żyć po ludzku, ma tylko z czego umierać — z głodu. Ze więc zdolność wytwórczo-zarobkowa włościanina stoi w stosunku tak ścisłym do ilości ziemi, którą posiada, że pożyczki z natury rzeczy muszą być długoterminowe, dlatego pożyczki włościańskie oparte na ziemi — muszą być hypotekowane.

(Dok. nast.)

Sprawy przemysłowe.

SALZEY BORNSTEIN.

W kwestyi ankiety dla przemysłu Królestwa i Galicyi.

Paryż, 20. lipca 1904.

Hasło rzuczone przez p. Gorskigo w kwestyi nawiązania stosunków handlowych między Królestwem a Galicyą wymaga oczywiście poza czysto platoniczną polemiką prasy; biższego fachowego omówienia. To też należy przedewszystkiem przyklasnąć ruchliwej redakcyi *Przemysłowca* za powziętą w tej mierze inicjatywę a następnie spodziewać się, iż niejedna myśl z ogłoszonej przez nią ankiety przyczyni się do wyświecenia, jeśli nie wszystkich zrazu, to przynajmniej głównych punktów.

Ze świata postępu techniki i wynalazków.

Technika w boju o światło.

(Ciąg dalszy).

(Cod. droga — bój z ciemnością — pierwszy gazometr — płomienna droga — żarówka i światło Auera — lampa Nersta — higiena światła — zimne światło — elektryczność i światło — niewidzialne fale — molekuly i atomy — zimne światło przyszłości — fotobakterye — fluorescencya — promienie ciemne — materya promienista — Rad Polonium — promienie Bequerella — odkrycia Maryi Skłodowskiej Curie — promienie Blondiata — promieniowanie uczyć i myśli.)

A więc nowe promienie przechodziły przez drzewo i tekturę a zatrzymały się na innych ciałach.

Doświadczenia stawały się, jak widzimy, coraz bardziej zajmującymi.

Wiedząc, iż nieznanne światło nie znajduje przeszkody w drzewie, profesor umieścił kliszę w kasetce, jak to zwykle czynią fotografowie przed ekspozycją w aparacie i posłał w pomiedzy nią a rurą pudełko, zawierające łańcuszek. W ten sposób otrzymano oryginalną fotografię; pudełko drewniane nie wyszło wcale na kliszę, lecz tylko sam łańcuszek, który jak gdyby wisiał w powietrzu.

Przekonał się prof. Röntgen, że tajemnicze drgania przenikają z łatwością ciało ludzkie, lecz nie kości; na odpowiednim zdjęciu widać było szkielet ręki i pierścionek, muskuly zżółdły, jak delikatna mgła, zaledwie dostrzegalna.

Jak już słusznie zauważyła *Gazeta handlowa*, w sprawach handlowych niepodobna powodować się pobudkami opartymi jedynie na „sentymentach” i wobec tego, należy głównie zwazyć, czy w obec obowiązujących w Austryi cel ochronnych zamiar ten z góry nie napotyka na trudności.

Pomijając jednak na razie kwestyę celną w Austryi, przytoczę jako ważny już poniekąd przyczynek do rzekomej sprawy, wiadomość, którą wyczytuję z petersburskiego organu *Promyszlennyj Mir* zgodnie z którą z dnem 14. lipca obowiązywać zaczyna w Rosyi nowe prawo o zwrocie opłat celnych za materiały użyte na przygotowanie wywozonych za granicę wyrobów wełnianych i bawełnianych.

Wysokość zwrotu wynosić ma dla przędzy surowej K 530 za pud, dla przędzy zaś farbowanej K 555 do 6, 10 za pud.

Nie należy natomiast, ani wartości morawskich tkanin, które też *Gazeta handlowa* przeciwstawia Łódzkom, lecz wiadomo mi — a znam Łódź doskonale — iż w ostatnich czasach wyroby łódzkie pod żadnym względem nie ustępują zagranicznym.

Kaszmiry tow. akc. M. Silberstein i perkaio produkcyi bawełnianej łódzkiej, nie mówiąc już o barchanach, chustkach i t. d., śmiało mogą współzawodniczyć z wyrobami nawet francuskimi i angielskimi, a jako najlepszy dowód przytoczyć możnaby fakt, iż na rynkach azjatyckich głównie w Persyi takowe — o ile sądzić wypada z doniesień konsularnych — z powodzeniem pozycją rugować wyroby przemysłu angielskiego.

Kwestya zatem zanklimatyzowania — ze się tak wyrażę — wyrobów przemysłu łódzkiego w Galicyi, zwłaszcza wobec nowego prawa zwrotu opłat celnych, czyli t. zw. ceł zóawkowych, nie powinna być absolutnie poczytywaną jako bardzo trudną i mogłaby może przy inicjatywie rozumniej ze strony

łódzkich przemysłowców pojetej wejść na drogę konkretnego urzeczywistnienia.

Pozostaje kwestya kredytowa.

Z obzernych artykułów p. H. Weissa, pomieszczonych ostatnio w *Przemysłowcu* sprawa ta szwankuje nieco w Galicyi.

Z nitki do kłębka i tym sposobem stania nasze będą w przyszłości uwiecznione pomyślnym i ze wszechmiar wiele pożądanym rezultatem.

olejarnictwo jako przemysł drobny.

(Ciąg dalszy)

Zwrócić tu muszę uwagę obywateli wzdzierzających młyny na korzyści, jakieby osiągnąć mogli, połączwszy przemysł swe z olejarniami. Zwazywszy, że przy istnieniu, a zwykle tak mało wyzyskanej sile wody, możnaby niewielkim kosztem umieścić w mlynie maszynę potrzebną do olejarni i zastosować do ich obrotu nadmiar siły wodnej — zdaje się, iż żadna nie zachodzi przeszkoda do połączenia jednego przemysłu z drugim.

Mają one przytem pewną wspólność ze sobą — klientela obydwoich składa się z włościan, którym byłoby dogodnie w jednym miejscu zaspokoić główne swe potrzeby — mianowicie przerabić ziarno na mąkę, kaszę i olej. W razie zaś, gdy młyn nie posiada zbywającej wody, to uwzględniwszy, że młyn pozostaje bezczynnym, gdy olejarnia powinna być w ruchu, połączenie jej z tymże byłoby ekonomicznem wyzyskaniem wody, którejby nie potrzeba, jak dotychczas, w braku roboty na mlynie, bezużytecznie opuszczać.

Olejarnie konne. Przebieg fabrykacyi jest ten sam, jak i w olejarniach ręcznych, z tą tylko różnicą, iż siemienia nie suszy się przed mieleniem, ponieważ olejarnie konne

Dla **rontgenowskich** więc promieni zwanych także promieniami X, których własności dziś są już powszechnie znane, nie ma ciała nieprzezroczystego, nie dziw więc, że znalazły one bezpośrednie zastosowanie i w chirurgii.

Jeżeli nowe światło przenika ciało ludzkie, a zatrzymuje się na kościach i metalach, to bardzo łatwo używać go, jako środka diagnostycznego.

Każde zbrocenie w szkielecie można widzieć na kliszy, nie uciekając się do zwykłych sposobów badania. Kula, tkwiąca w ranie, odrazu daje się więc tym sposobem odszukać bez sondowania, które jest prawdziwą torturą; połknięty pieniąż, igła lub inny jak przedmiot, wychodzi również dokładnie po zdjęciu fotograficznem i uwalnia pacjenta od groźnych dla życia badań wnętrza.

Fotografia przy pomocy promieni X uczyniła już dziś nadzwyczajne postępy; nie dość, że czas pory został wielokrotnie skrócony, ale dzięki ulepszeniom w budowie rurek można już dziś zdejmować na płytkę wszystkie części ciała ludzkiego, takie nawet, jak udo, ramię i klatka piersiowa z wewnętrznymi organami. — Fotografia górnej części tułowia, może być wykonana przy 10 minutowej ekspozycji; ramię wymaga tylko 3 min. kilkumiesięczny embryon ludzki 10 minut.

Najciekawszą była atoli fotografia całkowitego szkieletu żyjącego człowieka, wystawiona przez A. Wehrsenę w 1896 r.

Prof. Marey dowiódł eksperymentalnie możliwości zastosowania promieni Roengena do wyszukiwania wewnątrz cząstki obcych ciał zwłaszcza pocisków z broni palnej. — Fotografie te

posiadają dostateczną siłę do zmielenia surowego ziarna. Jako typ podobnego zakładu niechaj służy następujący szkic, zdjęty z jednej z olejarni znajdujących się w mieście Piotrkowie:

Przez pionowy wał drewniany przechodzi belka, na której jednym końcu osadzony jest kamień, obracający się około belki, jako swojej ośi. Drugi koniec belki służy do zaprzęgu dwóch koni, które podobnie chodzą jak w zwykłych manęczach przy młocarniach. Na tym samym wale osadzone jest koło trybowe, poruszające cewkę. Koło trybowe i cewka tak samo są urządzone, jak to często w młynach wiejskich można widzieć, — przypuszczając zaś u czytelników znajomość podobnej transmisji siły, bliżej jej wyjaśnienie sądzę tu zbędnym. Przez cewkę, wał żelazny, ruch z wału głównego przechodzi na tarczę obrotową i na koła żelazne koniczne. Tarcza obrotowa przynosi pasem ruch na wale, na które z pierwszego piętra spływa się siemna. Koła koniczne resp. tarcza obrotowa przynosi ruch na ogrzewacz siemienia. Dragi łączą się za pomocą linki u windy — tak, iż robotnik nie porusza dragów ręką, co wymaga wiele siły i bardzo jest nużącym — lecz przez windę, na którą sznur nawinięty ciągnie dragi. W olejarni tej czynią się dwa robotnicy, wszystkie maszyny obsługują. Na walcach przegniata się siemna lina lub rzepak. Właściwe zaś melenie odbywa się na kamieniu pionowym (kolęrganu). Kolęrgan ten jest pierwotnej konstrukcji: podgarniacze zaś funkcyjoniują, a do wybierania mąki trzeba albo konie resp. całą olejarnię zatrzymać, albo chodzić w kółko za koniami i nabierać mąkę do kubelków.

Zmielone siemna składa się do skrzyni, skąd się stosownie do potrzeby wyjmują i odpowiednią miarką do wielkości przyszłych makuchów nabiera. Parnik albo ogrzewacz ma 5 przedziałów, a w każdym mieści się ilość mąki na pojedynczy makuch. Do prasy

kładzie się 5 makuchów, z których każdy po wytoczeniu oleju waży 5—6 funtów.

Olejarnia taka przerabia głównie rzepak lub siemna linałe rosyjskie, zawierające większy procent oleju, niż nasze. Nadmienić przytem należy, iż olejarnia ta, z wyjątkiem kilku tygodni przed zbiorem rzepaku, cały rok jest czynna, w zimowej porze zaś często praca odbywa się dniami i nocą. Rzepak zakupuje się jednorazowo na rok cały, olej zaś w większych partjach idzie na Warszawę i Cesarstwo.

Olejarnia rzeczona przerabia na dobę rzepaku 40—45 pudów, przycem otrzymuje się około 35—36% oleju.

Jakie są zyski tej olejarni, nie mam dokładnych wiadomości, sądząc jednak z zamowności właściciela i ślad, że w ciągu lat kilkunastu założył w Piotrkowie drugą podobną olejarnię, umieszczoną w dużym murywanym domu — zdają się one dość znaczeni.

(C. d. n.)

Z przemysłu Królestwa.

Wyroby galanteryjne z drzewa i eksport ich do cesarstwa.

(Dokończenie.)

Południe Królestwa posiada pewną ilość drzewa bukoweo, dalej olszyna, dająca się dobrze politurować, również zbyt drogą u nas nie jest, jesion, aczkolwiek rzadki, dały się również zastosować do fabrykacji takich wyrobów, dalej drzewo lipowe byłoby tu także pożądanem, na tańsze wyroby (n. p. utensylia kuchenne) można używać sośniny. Drobiazgi z twardych gatunków drzewa n. p. z dębu, drzewa gruszkowego, grabiny, użyskalby na rynku wyższą cenę sprzedaną. Bardzo użyteczne do fabrykacji różnych wy-

robów galanteryjnych drzewo bukoweo można również sprowadzać z Galicji i Węgier (okolice Trenczyn).

Z kolei przechodząc do dwóch następnych punktów, a mianowicie do kwestyi rynków zbytu na wyroby galanteryjne i do zarzyno organizacji przedsiębiorstwa, które chciałibyśmy ujrzyć w kraju. Kraje zachodnio-europejskie z ich rozwiniętym przemysłem i handlem, z udogodnieniami komunikacyjnymi i pocztowymi, przedstawiają dla tego rodzaju drobnych wyrobów lepsze warunki, niż Królestwo, a tembardziej Cesarstwo. Kraje zachodnie mają bogatsze mieszczaństwo, dziesiątki tysięcy biur i kantorów, i dziedzielnie przekazywani z pokolenia na pokolenie pociąg do ozdabiania mieszkania.

Natomiast Państwo Rosyjskie posiada inne dogodne warunki, które można by również wyzyskać. Warunki te stanowią: tanie strefowe taryfy kolejowe, centralizacja najzamożniejszej ludności w nielicznych, w porównaniu z zagranicą, miastach, no i wreszcie... cechujący ludy słowiańskie popęd do rzeczy nowych, a przytem obojędnych.

Mniemamy więc, że założenie w Warszawie fabryki wyrobów galanteryjnych z drzewa stanowiłoby niezły interes finansowy dla przedsiębiorców. Szczupłość miejsca nie pozwala nam na drobiazgowo omówienie warunków założenia i prowadzenia takiej fabryki, ograniczymy się zatem na kilku uwagach ogólnych.

Założona w Królestwie fabryka wyrobów galanteryjnych z drzewa winna być zaopraczoną w odpowiednie maszyny do obrabiania surowego materiału i w piec do suszenia desek — wtedy fabryka zakupowałyby mogła drzewo w większych partjach w kraju lub zagranicą.

Oprócz zapasów drzewa wskazaniem tu było zakupywanie w dużych ilościach ozdób metalowych, gdyż wtedy można by nabywać po bardzo niskiej cenie.

dają namo możliwość postawienia diagnozy w suchotach. Tkanki płucne, zniszczone przez tuberkulę, ulegają zwapnieniu, wapno atoli jest dość złym przewodnikiem dla promieni X; miejsca dotknięte chorobą wychodzą więc jako ciemne plamy, łatwo dostrzeżalne na fotografii.

W Anglii promieni X używają dziś począwszy od urzędnicy celem wykrywania w przesyłkach zamkniętych niezadeklarowanych przedmiotów. Na płycie fotograficznej odrzuca widać zawartość pudełka tak, iż podejście staje się zupełnie niemożliwym.

Niedość na tem — Fernand Rannez przy pomocy promieni Roentgena, potrafił wykryć załuszczenie mąki, chleba i innych spożywczych materiałów mineralnymi domieszkami, takimi, jak np.: gips, piasek etc. Bułka, upieczona z mąki, załuszczonej w ten sposób, rzuca znacznie grubszą cień na kliszę, aniżeli bułka z dobrej mąki.

Ryc. 5.
Bequerel w pracowni.

Wyniki badań nad promieniami X. spowodowały uczonych do dalszych badań, doświadczenia Niewirowskiego, dalej G. le Bon'a wykazały, że pod działaniem światła słonecznego, rozmaite ciała wysyłają „ciemne światło“, a słynny uczyony H. Bequerell przeprowadził badania, czy też wogóle ciała fluorujące i fosforujące nie wysyłają promieni Röntgena.

I oto oczom badacza odsłoniło się nowe, zdumiewające zjawisko niewidzialnego promieniowania Uranu (metal nader rzadki) i jego połączeń chemicznych.

Najrozmaitsze połączenia uranu e odznaczają się właściwością wysłania promieni, które nazwano „promieniami Bequerella“.

Wiele minerałów uranowych jest naturalnymi źródłami owego promieniowania, jakoto: smoła uranowa, miła uranowa, klewite, euxenit, samarskit, autinit. Tajemniczość tego zjawiska potęguje się tembardziej, że promieniowanie to jest ciągle i stateczne, nie słabnie pod wpływem czasu.

Jestto więc sprawa wprost sensacyjna, ogłoszenie tych zjawisk jest mniej więcej temsamem, jak gdyby ogłoszono, że istnieje piec, który grzeje z jednakową wciaż siłą, pomimo, że rikt do niego nie wkłada ani węgla, ani drzewa, ani żadnego materiału opałowego, że ktoś posiadał lampę naftową, płonąca nieprzerwanie jednakowo jasnym płomieniem, przycem w rezerwoarze nafta na stałym pozostawałaby poziomie, lub, że znaleziono cieleb nykarm nie wyczerpujący się, pomimo, że stanowił on stały pokarm człowieka,

(Ciąg dalszy nastąpi)

Fabryka dzieliłaby się mniej więcej na następujące oddziały:

- stolarski,
- lakerski,
- tokarski — z fabryką lasek i cygarnek,
- szyncerski,
- rysunkowy,
- wypalania na drzewie,
- możaki drzewnej i
- ślusarsko-mechaniczny.

Obszernie zastosowany podział pracy pozwoliłby w krótkim czasie dojść każdemu pracownikowi do doskonałości w swoim zawodzie, zastosowanie w niektórych oddziałach systemu płacenia od sztuki zachęciłby pracowników do gorliwości. Na miejscu byłoby również wypłacanie gratyfikacji za nowe pomysły, rysunki, modele, oraz gratyfikacji dla pracowników, których robota odznaczałaby się czystym i starannym wykonaniem.

Fabryka mogłaby otworzyć własne sklepy w Warszawie i Petersburgu, oraz (z czasem) w Łodzi i kilku większych miastach Cesarstwa. Nadto sprytniejsi pracownicy mogliby być wysłani dla otwierania sklepów czasowych na jarmark w Niżnim Nowogrodzie, na kontrakty kijowskie i do więcej uczeszczanych miejsc kapełowych i kuracyjnych w Królestwie, Krymie i na Kaukazie.

Sklepy stałe w Warszawie i Petersburgu mogłyby jednocześnie prowadzić sprzedaż detaliczną na miejscu i hurtową na zapotrzebowania kupców z prowincji. Celemo byłyby również zbieranie adresów osób, zajmujących wyższe stanowiska społeczne i urzędowe w Królestwie i Cesarstwie i wysyłanie im ilustrowanych katalogów. Zlecenia z prowincji sklepy zalałaby by mogły za załączeniem pocztowem lub kolejowem.

Początkowo fabryka mogłaby poprzestać na kilku gatunkach wyrobów; stopniowo, rozszerzając zakres swego działania, wprowadzałaby coraz to nowe przedmioty.

Dla zwiększenia obrotów w sklepach fabrycznych możnaby wprowadzić w nich dodatkowo sprzedaż galanterii metalowej, materiałów piśmiennych etc. Możliwie częste zwracanie sklepów w Cesarstwie i na prowincji przez delegowanych z Warszawy kontrolorów, sprężysta administracja, bardzo staranny dobór personelu, ogłaszanie konkursów na nowe motywy i rysunki, wyznaczenie tantiemy dla personelu sklepowego, byłoby wprost koniecznymi warunkami rozwoju nowego przedsiębiorstwa.

Należałoby również, przy ekspozycie do Cesarstwa, stosować motywy i rysunki rosyjskie, nie zaniedbując jednocześnie motywo i wzorów zapiokajskich i zachodnioeuropejskich, i prowadzić dokładną statystykę, jakie wyroby w danej miejscowości najchętniej są nabywane. Statystyka taka byłaby źródłem bardzo pożytecznych wskazań na przyszłość.

Nie wątpimy, że udałooby się uzyskać od sfery decydujących podniesienie cla na galanterię zagraniczną, a może nawet i pewną

zniżkę taryfy kolejowej na wysyłanie do Cesarstwa nasze wyroby.

Może racoona tu myśl podjęta zostanie przez kogoś, co ją w czyn wprowadzić, a wtedy kraj zyska z czasem nową gałęź przemysłu, która, choć przedstawiałaby małą tylko cząstkę naszego dorobku przemysłowego, nie zasługuje w dzisiejszych warunkach na pozostawienie jej odłogiem.

(Przełgąd bankowy). Jan Szczy.

Ruch przemysł.-handlowy

W rubryce tej pomieszczamy: Zapotrzebowania firm, dostawy i projektowane przedsiębiorstwa, budowle i t. p., danej pozyskiwane i oferowane zastępstwa tak w przemyśle jak i w handlu.

Zapotrzebowania:

Drzewo opałowe. Skarb wojskowy zakupi większą ilość drzewa opałowego w mięklim i twardym gatunku dla magazynów zaopatrzenia wojska w Krakowie, Bochni, Oleśniku i Tarnowie.

Słoma i siano. Dla magazynu zaopatrzenia wojska w Opawie, zakupi skarb wojskowy słomę i siano w znacznej ilości. Termin powyższych ofert upływa z dniam 10, sierpnia 1904 r.

Celem ubezpieczenia dostawy materiałów faszynowych (wikłowych i lasowych) dla budowli wodnych na rzece Sanie, odbędzie się dnia 22, sierpnia b. r. w c. k. kierownictwie budowy regulacji Sanu pismem rozprawa.

W celu oddania przedsiębiorstwa dostawy szutru na podłożu państwowym w hokeńskim okręgu budownictwem w latach 1905, 6 i 7 odbędzie się dnia 22, sierpnia w Starostwie hokeńskim licytacja ofertowa.

G. k. Intendentura wojskowa 10 korpusu w Przemyślu stara się o drzewo i węgiel kamionny dla wojskowych magazynów w Przemyślu, Gródku, Jarosławiu, Łańcuchu, Rzeszowie, Dembicy, Strzycy i Samborze. Termin kontraktów kupieckich upływa z dniami 16, sierpnia o 10, w południe dla pierwszych czterech miast, dla dalszych 22, sierpnia 1904 o 10, przed południem.

Zarząd główny now. Kółek rolniczych we Lwowie (Kopernika 10) uprasza obywateli rolników, mających do sprzedania nasienie grochu pastewnego, wyki kosmatki i piaskowej, rzeczki, gorczyce białej, choćby w małych ilościach (nie wagonowo), aby zechcieli próbki wraz z ofertą nadać pod podanym adresem.

Drzewo. Jedna z firm w Palermo poszukuje domu dla dostawy znacznych ilości drzewa.

Słówa. Pewna firma w Tunisie pragnie nawigować stonkami z fabrykantami skór.

G. k. Dyrekcja kolei państw. w Krakowie rozpisuje ofertę na dostawę i montowanie żelaznej konstrukcji dachu, szpęgów żelaznych, komolów. Termin wnoszenia ofert kończy się dnia 6, sierpnia o 12, w południe.

Dyrekcja kolei państw. w Krakowie rozpisuje dostawę 135.000 klg oleju rzepakowego do oświetlenia. Oferty należy wnieść najpóźniej do 13. godziny w południe dnia

31, sierpnia br. Blizszych informacji udziela Isha handlowa i przemysłowa w Krakowie.

Capori pługów i młynków do czyszczenia. Austriacki „Orientverein”, podaje do wiadomości, że posiada dobre informacje dotyczące eksportu pługów dla jednego państwa bałkańskich.

Przemysł tekstylny. Agencja czynna od lat dziesięciu na rynkach Kopenhagi posiada następujących towarów: materje bawełniane, materje na ubrania i okrycia, dywany, materje na meble, płótna, koszuła, blany, oraz wyrobów trykolowych wszelkiego rodzaju.

Przemysł żelazny. Agencja w Medyolanie poszukuje zastępstwa firmy mogącej dostarczyć kosy i sierpy (uprasza o cenniki).

Przemysł skórzany. Firma wyprawiająca skóry na wierzchy i podeszwy, może mieć odbyt przez agencję w Bejrucie, która poszukuje zastępstwa tych produktów.

Przybory do pisania wszelkiego rodzaju (papier, ołówki, pióra, atramenty, laki t. p.) zakupi zaraz eksportowa firma wiedeńska, której agent objeżdża stale wschód.

Blizszych informacji udzieli z największą gotowością Redakcja „Przemysłowca”.

Sprawy techniczne.

K. FOLKRIEKI.

Żelazno-betonowe progi kolejowe.

Jedną z ważniejszych kwestyj w konserwacji kolei żelaznych, stanowią progi — słusznie też zauważył pewien inżynier, mówiąc: „Droga żelazna podobną jest do prawdziwego organizmu, który się utrzymuje ciągłemi naprawami, gdyż cialge podlega przyczynom niszczącym”.

Znane są starania dążące do utrwalenia progów drewnianych jakoteż, zrazu uważane za stanowiące nieoceniony postęp różne systemy progów żelaznych. I te ostatnie celu nie dożyły, co spowodowało p. M. Flamache, inżyniera dróg i mostów do orzeczenia:

„Nie znam nawierzchni żelaznej, w którejby nie trwał siedział”. Zauważono bowiem, że pod wpływem drgań otwory dla śrub i nitów odkształcały się.

Obecnie celem poszukiwań inżynierskich jest wyznaczenie myteryału nie odkształcającego się pod wpływem sił zewnętrznych, ogniotrwałego i nie podlegającego wpływowi atmosferycznym.

Czem są progi drewniane w razie pożaru, dowiedź może smutne doświadczenie parryskiej kolei podziemnej.

Skoło ani drzewo ani żelazo nie daly rzeczywiscie dobrych wynikow, udano się do żelazo-betonu.

Próby trwają już 4 lata i choć jeszcze stanowczego orzeczenia wydać nie można, zauważyć należy, że dotychczasowe wyniki są nader zadowalniające.

Próby przedsiębierzto w różnych krajach. Przystąpmy się im po kolei:

Chylewski, Hruby i Sp.

dawniej Władysław Niemeckza

Biurowe techniczne i zakład instalacji.

WE LWOWIE

Kopernika 15a, II p.

Projektujemy i wykonujemy: Ogrzewania centralne, wentylacje wodociąg i kanalizacje rurową, łożnia, łożnieki, wierceń studzien i usiłowania pomp, Pralnie i suszarnie mechaniczne. (Oświetlenie) patentowanemu naftowemu światłem żarowym „Znicz” w miejscowościach posiadających gazownię.

Hiszpania:

P. Uncibi inż. wojskowy, prowadzący czasopismo „*El cemento armado*” opatentował system progów, które obecnie próbuje Towarzystwo kolei północnej w Hiszpanii, na stacji w Barcelonie.

Uzbrojenie polega na czterech pretach poziomych — dwa górne i dwa dolne, połączone są poprzecznie drutami, w trójkąt. Szybnie umocowano na progę za pomocą szrub wchodzących w drzewo zatopione w betonie.

Próg ten ma kosztować około 8.50 kor. dla koleji normalno torowych*).

W Hiszpanii próbują również progi dla kolei o szeroko toru 1'0 m, systemu *Zubizarotta et Calzada*, o rozmiarach 1'68 X 0'20 X 0'13 m. Utworzenie szyny wykonuje się jak powyżej. Uzbrojenie składa się: 1) z dwóch żelaz-platek 12 X 3 m/m ułożonych wedle dwusiecznych przecinających się, dolnej podstawy;

2) z dwóch ram z żelaza okrągłego 3 m/m średnicy jedna u górnej podstawy, druga u dolnej, są one zamknięte;

3) z pretów łączących ramy 46 strzemion z żelaza płaskiego 12 X 3 m/m w czterech rogach progu i około połowy długości i z dwóch strzemion z żelaza płaskiego ułożonych między poprzecznymi a wiążącymi wszystkie pręty dolne lub górne ram.

(c. d. n.)

Źronika techn. i przem.**Koś do pieców odlewnianych.**

Stahl und Eisen z 1. maja zajmuje się tą sprawą z powodu, że fabryki maszyn zdają się dążyć do odlewania koks grubego, uważając koks drobny za nieodpowiedni. Ponieważ koks drobny musi być tak wytrzymały, by w czasie transportu nie pokruszył się, trzeba do jego wyrobu używać węgla tłustego, który jest rzadki i drogi; na Śląsku, gdzie takiego węgla nie ma, wyrabiają koks z węgla chudszego, prasowanego przed koksowaną. Z węgla takiego otrzymuje się koks znacznie tańszy, lecz kruchy, nie dający się przenieść na miejsce użycia w większych kawałkach. Złe wyniki przy użyciu drobnego koks, t. j. trudność topienia i większe zużycie opału, pochodzą z nieodpowiedniej konstrukcji pieca, a więc za małej powierzchni dysz, za wysokie ciśnienie powietrza w piecu i za wysokiej warstwy masy przebarwiającej w piecu. W takich warunkach spalanie koks jest niezupełne z powodu niedostatecznego dopływu powietrza, które przyszyje za szybko piec przepływać, a skutkiem zbyt wysokiej warstwy żaru odbywa się w górnej jego części szkodliwa redukcja bezwodnika węgelnego na tlenek węgla, ze znaczną stratą koks u zużyczanego do tego procesu. Jako najodpowiedniejszą formę uważa autor artykułu kulę piec cylindryczny bez zwężenia, o średnicy wewnętrznej około 850 m/m, a nie poniżej 700 m/m, o powierzchni dysz wynoszącej połowę wewnętrznej średnicy pieca, przyczem wyloty dysz mają być szerokie a niskie, ciśnienie zaś powietrza takie tylko, aby mogło pokonać opór warstwy wypełniającej piec.

Elektryczne wybijanie kart wzorkowych
dla krosien tkackich omawia *Brüner Monatschrift für Textil-Industrie* z 15. kwietnia.

Początek maszynom takim dał Szczepanik; w jego maszynie przesuwali się po wzorze złożonym z punktów przewodzących prąd i nieprzewodzących, kontakt, który na punkcie przewodzących zamykał prąd powodując elektromagnes wprawiający w ruch stemplał wybijarki lub platynę w maszynie Jacquarda. Wybijarka Szczepanika, podobnie jak i inne jego wynalazki tkackie teoretycznie dobrze obmyślane, nie dała się praktycznie zastosować. Obecnie zbudował Zerkowit w Bradford maszynie do elektrycznego wybijania, w których zapomocą elektromagnesów przesuwają się rygle, przenosząc nacisk na poszczególne stemple wybijarki. Zamykanie prądu odbywa się również przy pomocy wzoru i kontaktu. Wzór wykonany jest na blaszce, pokrytej w punktach nie mających przepuszczalności warstwą szelaku lub jakiego innego ciała izolującego — inne punkta są odkryte. Maszynę Zerkowit można stosować zarówno do bicia kart jak i do podnoszenia platyn w maszynie Jacquarda; czy się ona okaże w praktyce dobrą, czy jak maszyna Szczepanika pozostanie tylko dowcipnym pomysłem, okaże przyszłość.

Dr. Anczyz.

Doświadczenia z belkami betonowymi na wstrząśnienia.

Wykonane w Bostonie opisyje W. Spoford w „*Beton u Eisen*” (1904 str. 46). 15 belek betonowych o wymiarach 6' X 6' X 30' próbowano po 30 dniach. Z tych tryb leżały przez ten czas na wolnym powietrzu nie narazone na drgania; te wykazały wytrzymałość na zgniecie 56 kg/cm², inne umieszczone w rozmaity sposób na mostach, kolei wzmocnionej itd., tak, że były poddane, począwszy od 3 godzin po wykonaniu, aż do próby, ciągłym wstrząśnieniom. Tamte wykazały wytrzymałość 63, 52, 60 i 57 kg/cm², zatem nie wykazały doświadczenia żadnego wpływu wstrząśnień na wytrzymałość.

Odewnictwo.

Dodatek poświęcony temu działowi w *Stahl u Eisen* z 15. maja zawiera następujące artykuły: Formowanie rozgałęziającej rury (obejmujące formowanie rdzenia z gliny, a na nim zapomocą kosiulki — modelu w obu razach przy użyciu szalowni, zrobienie formy i przygotowanie jej do odlewania), opis surzami w odlewni fabryki „Wulkan” w Szczecinie (której urządzenie nie nowego nie przedstawia) — maszynę pomocniczą odlewnie (maszynę formerską z przeciąganiem modelu pod spód płyty, przesiewaczki do piasku z sześciobocznym na poziomie osi umieszczeniem sił, przesiewaczki o sicie płaskim, poziomem, poruszane zgęszczeniem powietrzem, maszyna do mieszania piasku, maszyna do formowania rdzeni z ślimakiem doprowadzającym piasek do rurki formowej, wreszcie ręcznie i mechanicznie poruszane przyrządy do docinania nadlewków), skrzynia do formowania krzywych rur, — opis eksplozyj formy do odlewu twardego walcu o wadze 6.000 kg, przyczem wystryskający strumień płynnego żelaza odebrał życie o ludzian, a 5 ciężko poparzył. W tym wypadku włane do formy żelazo zrobiło sobie otwór do otaczającego mokrego piasku, wskutek czego wytworzona nagle para wywołała wybuch. Na zakończenie umieszczony jest artykuł statystyczny o wywozie żelaza z różnych państw.

Samowyprowadzające się wagony.

Wozy takie mają zastosowanie do przewozu sztru, kamieni, węgla, rudy itd. i nie potrzebują do wypróżnienia się pomocy ludzkiej, lecz przez otwarcie kłap wyladującej się same na obie strony wozu po pochylonych powierzchniach. Przy budowie ich muszą być uwzględnione następujące warunki: 1. aby samowagon był możliwie lekki i pozwalał na umieszczenie 15—20 ton towaru; 2. aby wy-

próżnienie go było możliwe na obie strony; 3. aby przy dużej pojemności zarówno środka ciężkości jak i wierzchołka wozu leżały możliwie nisko i 4. by całkowita długość wozu była wyzyskana na pomieszczenie towaru. Z opisanych konstrukcji wozów Jakobsa, Talbota, Schoena, Godwina, Hunta, Zypen & Chaliera, z których każda ma swoje zalety, zwraca uwagę typ ostatni, przeznaczony do wyladowania ciałych pociągów. Przez odpowiednie urządzenie przy wozach i przy torach, otwierają się w pewnym do tego przeznaczonym miejscu kolejno kłapy przechodzących wozów, tak, że kłapy całe bez współudziału człowieka wyprowadzą się w kilku minutach. Podany rachunek wykazuje, że z powodu zaoszczędzenia pracy i czasu przy wyladowaniu, wozy mogą być znacznie częściej używane i taniej obsługiwane, niż zwykle, wskutek czego koszt założenia i ruchu wykazują przy ich użyciu znaczną oszczędność.

Tkaniny asbestowe

nabierają od czasu pożaru teatru w Chicago coraz większą wartość. *Brüner Monatschrift für Textilindustrie* z 15. maja omawia ich zastosowanie. Dekoracje teatralne, aby były ogniotrwałe, muszą się składać z czystego asbestu bez domieszek włókien roślinnych, które w takich tkaninach spotyka się w ilości 5-20%, i które wtedy w znacznym stopniu odbierają tkaninie ogniotrwałość. Najlepszego do tego celu asbestu dostarczają kopalnie w Kanadzie. Przelicznictwo asbestu jest bardzo zbliżone do przeliczeń innych włókien tkackich i tkaniny z niego wyrobione są silne i nie ulegają działaniu ognia. Ponieważ jednak asbest w bardzo wysokiej temperaturze nabiera pewnej kruchości, wykonywana pewna amerykańska fabryka przede skrecała z dwóch nit asbestowych z jednym drukiem zrobionym z bardzo trudno topliwego brązu. Taka przędza jest zupełnie ogniotrwała.

Wynalazki i konkursy.

JAN SZCZEPANIK.

O fotografii w naturalnych barwach).**

W ostatnim dziesięcioleciu zapewniano niejednokrotnie, iż zagadnienie „fotografii w naturalnych barwach” zostało rozwiązane, niemniej jednak fachowe koła wrażliwe opinie, iż na požądany rezultat trzeba będzie czekać jeszcze bardzo długo.

Lippman stosował zasadę *interferencyj* światła (barwy cienkich blaszek) Wood używał siatek dla wywołania *interferencyj* promieni świetlnych, w rezultacie obydwie te metody dawały male fotografie, których barwy widoczne były tylko pod pewnym kątem nachylenia do światła.

Łatwo zrozumieć, że o reprodukcji tychże, przenoszeniu barw przy pomocy zwyciężonego sposobu kopiowania nie było ani mowy.

Obie powyższe metody okazały tylko genialność zastosowania teoretycznych wyników wiedzy.

Otrzymanie barwnej fotografii powinno być możliwe w sposób spotrzegany przy zjawiskach codziennych. Barwy różnorodnych tkanin rozmaitych ciał itp. wywołane są zażywką przez ciała barwiące (barwniki) — mają one własność, iż z białego światła absorbują (zatrzymują) część promieni, reflektują (odbijają) inne, które dochodzą do oka i powodują wrażenie właściwej barwy.

** Autor wyraża nadzieję, że w swojej palenawnej metodzie fotografii w barwach naturalnych.

(Przyp. Red.)

*) Progi żelazne kosztują około 10-50 kor.

Badania fizjologicznych właściwości oka przez Helmholza i Younga wykazały, że można wywołać wrażenia najmniejszych barw, przez złączenie 3 kolorów zasadniczych czerwonego, żółtego i niebieskiego.

Wszystkie barwy napotykanie w przyrodzie polegają na mieszaninie powyższych trzech kolorów i można je z łatwością rozłożyć wedle tych trzech zasadniczych barw.

Na tem polegał tż. druk trójbarwny. Na kliszach, które specjalnie naczulono (wedle prac teoretycznych H. Vogla i Hubla) dla barwnych promieni, sporządza się zapomocą przedkładania filtrów kolorowych (zielony, fioletowy, pomarańczowy) trzy negatywy, które odpowiadają zasadniczym kolorom (czerwony, żółty, niebieski).

Zapomocą autotypii otrzymuje się z tych trzech negatywów klisze, które połączone poszczególnie trzema zasadniczymi barwami i odbite dają obraz trójbarwny, mniej więcej w naturalnych kolorach.

Teoria Young-Helmholza doprowadziła do powszechnie zastosowanych w sztuce graficznej ryćin trójbarwnych a główny moment leży nie w tem, iż przy pomocy tylko trzech klisz otrzymać możemy wszystkie możliwe kolory, ale w tem, że jest to jedynie teoretycznie uzasadniony sposób dla utrzymania barwnych obrazów.

Zastosowanie dwóch barw (Perscheld) czterech lub więcej jest zasadniczo fałszywe i nigdy nie odzwierca wiernie barw naturalnych.

Dla uzyskania z negatywów wyżej wymienionych trzech pozytywów barwnych powstało w ostatnich latach wiele metod szczegółowych, które umożliwiły przez złączenie zabarwionych pozytywów otrzymanie obrazu w barwach naturalnych.

Obrazy te przepatrywane do światła miały barwy zadziwiająco wiernie, kopiowanie ich jednak na papier było niemożliwe.

Drugą pośrednią, przenoszenie trzech obrazów, jeden po drugim na papier, udawało się tu ówczas, nie było jednak ani mowy o zastosowaniu na szerszą skalę.

Można twierdzić stanowczo, że po dziś dzień nie ma sposobu dla otrzymania fotografii barwnej na papierze bez pośrednio zapomocą zwyczajnego kopiowania.

Do tego trzeba mieć do dyspozycji przedewszystkiem papier polewczony taką warstwą, która posiadała właściwość rozmaitego zabarwiania się pod działaniem rozmaitego zabarwionych promieni, — czy zaś kolor byłby zgodnym z barwą promieni, czy też kolorem dopełniającym, to rzecz obojętna.

W drugim wypadku byłoby to proces barwny, negatywny.

Po dziś dzień nie znamy żadnego związku chemicznego okazującego tego rodzaju właściwości, by pod działaniem barwnych promieni — barwił się odpowiednio.

Należałoby więc stosować pewnie mieszanki takich połączeń chemicznych, z których każde czuło tylko na jeden oznaczony rodzaj promieni, barwiłoby się pod ich działaniem tylko w jednej oznaczonej barwie. (C. d. n.)

Pouczenia i przepisy.

Książka narzędziowa.*

(Celem oswożenia naszego języka z nazw różnorodnych narzędzi, które wchodzić wprost z niemieckiego i przekręcone nader są często używane, pomieszczamy dla wszystkich przemysłowców, techników i rzemieślników „KSIĄŻKĘ NARZĘ-

DZIOWA”, ułożoną staraniem Technicznej Sekcji Łódzkiej.)

(C. d.)

VII. NARZĘDZIA ODLEWNICZE.

Gładzik Glatterzeug
Kolec (przekłówać) Luftsitz (Giessstacher)
Lopalka Spatel
Łyżka (wyjemnia) Giesslöffel
Mieszek Blasehaß
Pezeł (kiść) Pinzel
Reżer Kern
Różnica Kernkasten
Sita Sieb
Szarynka Formlasten
Szumowa Schaumlöffel
Tonnik Schmelzziel
Ublęjak Schlägel
Zaryznazka Streichblech
Zębnazka Streichbrett
Żeberka Keimstein (C. d. n.)

Pytania i odpowiedzi.

Pytania.

Pytanie 234.

Gdzie wyrabiają i gdzie dostać można papieru napojonego sinkiem potasu i skutkiem tego przybarwiającego barwę niebieską pod działaniem prądu elektrycznego. Papieru tego używają w telegrafie do aparatów odbijających litery.

Odpowiedzi.

Odpowiedź na pytanie 187.

Urządzeniem wiatraków (patentowanych turbin wiatrowych) na silę 5 par kamieni, ewentualnie wałków i do innych celów przemysłowych, zajmie się Brazo Głowacki w Międzyńcu.

Odpowiedź na pytanie 229.

Wyłącznie zastępstwo motorów „Avance” wyrabiających przez szwedzką fabrykę w Sztokholmie ma firma Chytlewski, Hruby i Sp. we Lwowie.

Głosy z kraju.

Głos kupca.

(Dokończenie.)

Hasłem bardzo przykładanym jest tworzyć wielki przemysł, któryby ogromem swoim imponował, a na drobny przemysł fabryczny spoglądający przez ramię, nie rozważysz, że niedorośliśmy nawet do tego drobnego przemysłu fabrycznego, a nado nie rozumiemy, że właśnie ten drobny przemysł fabryczny stanowi ogromną potęgę ekonomiczną, i że w ósrod tych powstają w warunkach sprzyjających te kolosy, które tu i ówczas zagranicą widzimy. Jeżeli więc chcemy tworzyć przemysł, to niechaj te pierwsze kroki będą skromne, nie kuśmy się do wielkie rzeczy, ale stawiamy to, co tworzymy na zdrowych podstawach, a nie robimy z przemysłu sportu i nie robierzymy prawy przy zielonym stole, lecz stawiamy na wiew przemysłu do twardej pracy, a wnet zobaczymy, że mała a zdrowa sadzonka wyrośnie na silny, rozłożywszy pięć. Porzućmy też przedewszystkiem manię wynalazców, a odwarzajmy to, co przemysł zagranicą dziś wytwarza.

Przemysł dzieli się na dwie gałęzie ścisłe ze sobą związane, to jest przemysł wytwórczy i przemysł kupiecki. Są to dwa bracia nierozłączni, którzy się wzajemnie wspierają, a których praca wspólna stanowi wartość ekonomiczną przemysłu. W dzisiejszych warunkach nie można sobie wyobrazić rozwoju przemysłu wytwórczego bez równoczesnego rozwoju przemysłu handlowego.

Jeżeli więc przemysł w kraju rozwijać się ma, to jedyną podporą jego może być kupiec.

Jeżeli zaś kupiec chce zrozumieć w swoim własnym interesie, nie mówiąc już o patriotyzmie, że poparcie i zachęta do przemysłu wytwórczego może podnieść dobrobyt kraju, a tem samem i ruch handlowy, to nie będzie się ani na chwilę wahał zając odpowiednie stanowisko. Wszak nieustannie dają się słyszeć skargi o brak drogi zbytu, a któż ją ma stworzyć jak nie kupiec? Niestety, mimo niektórych bardzo drobnych zwycięstw, trzyma się kupiectwo starego, wygodnego kramarstwa, bo wygodniej jest czekać na resensdera i kupować to, co już przeszło przez cały filtr kupiectwa za granicą, niż sobie trud zadawać z tym nieobytym przemysłowcem.

Za granicą jednak idzie handel inną, szerszą drogą, tam robią się układy między kupcem a przemysłowcem, tam też dlatego płynie pieniądz obłitym strumieniem. Rozbrat ten między kupcem a przemysłowcem jest niedrogią walką konkurencyjną. W szerokim zakroju podniesiona akcja uprzemysłowienia kraju i ofiary pieniężne; lożone na ten cel, będą z tej przyczyny znów stanowiły przyczynę do wzmożenia opinii, że u nas nie zrobił nic da, a co gorzej się dzieje, zniechęca tych przemysłowców, których na kosć narazają.

Czy nie powinnyby przedewszystkiem kupcy, a nie kto inny, podnieść hasło uprzemysłowienia kraju i nadać temu przemysłowcy kierunek odpowiedni, oparty na prawidłach kupieckich, czy nie mogłaby liczba handlowa spowodować odpowiednią ankietę i obmyślić środki, zdążające do tego celu.

Akcyą taką przyniosłaby kupiectwo naszemu nietylko zaszczyt i uznanie ogółu, ale też niezawodnie i spodziewane korzyści. On jest obraz chwili obecnej, który powinien być nam nauką i przestroga, co czynić należy w którą stronę nacisk położyć, ażeby się te zaklęte wrota dla naszego przemysłu otworzyły. E. L.

Przemysł artystyczny.

TADEUSZ SOLTYS.

Muzea ludowe.

W Frankfurtu otwarto w zimie r. 1903 nowe muzeum ludowe. Muzeum to można zwiedzać każdego dnia od godz. 8. do 10tej wieczorem t. j. w czasie, gdy wielkie galerie są zamknięte i nie do zwiedzania. W tym czasie wolni są od zajęć wszelkich robotnicy, panny sklepowe rzemieślnicy, i mały przemysłowcy, którzyby w innym czasie z muzeum niemogli korzystać.

* Upraszamy fachowców o rośdywanie nam swag, gdyby uważali pewne wyrz. za niewłaściwe.

A czego tam nie było w muzeum. Venus z Milo, Juno z Ludowisi, Madonny Rafaela i olbrzymi Rembrandta, Richtera, Bücklina dalej kościoły, zamki, wspaniałe krajobrazy, wogóle wszystko to, co ci którzy pokoficylii pewnie szkoły znają z książek, obrazów, ze szkoły, a co jest obcem dla tych, którzy z powodu ubóstwa nie mogli uczęszczać do szkół.

Wszystko to, co umieszczone w muzeum, mógł robotnik każdy nabyć w wejścia, dobra reprodukcya obrazu kosztowała 25 fenigów.

Muzeum to wzorowane jest na muzeach angielskich, które noszą nazwę Manchester Art. Museum, i w Anglii są bardzo rozpowszechnione.

Co to jest właściwie *Manchester Art. Museum*?

Oto w samem śródmieściu miasta Manchester na podwórzu jednego z domów mieści się budynek, otoczony zewsząd starymi brudnymi budowlami, w których mieszka najbiedniejsza warstwa ludności. W tym budynku, o niezwykłym pojedynczym stylu, mieszczą się aczylizale obrazów, posągów, lecz nie oryginalnych, tylko w bardzo dobrych reprodukcjach, są tam krajobrazy pierwszych mistrzów, obrazy religijne, diwa natury, zwierząt, wszystko w reprodukcjach, a pod każdym obrazem umieszczone jest wyraźnym drukiem objaśnienie dla zwiedzających. Zwiedzać wolno między godz. 2. a 5 popołudniu i między 7. a 9-tą wieczorem. Sale są małe, ale tak urządzone, że prelegent może swobodnie wykladać o tem, co jest w sali umieszczone. Robotnik, który mieszka niedaleko Art. Museum, którego wiedza jest mała lub żadna, zwiedza chętnie tego rodzaju muzeum sam i razem z żoną i dziećmi i wszyscy oglądają to, czego by w innych warunkach widzieć nie mogli i nie pragnęli. Muzeum to leży w jego dzielnicy nie odstrasza go swą wspaniałością zbytku, jest otwarte w tym czasie, gdy on i dzieci są wolne, a wreszcie nie nuży zwiedzającego ogromem dzieł jednego galunku. Nie ma tam „somych zwierząt wycpanych“ lub wystawy samej porcelany, lub szkła, w muzeum mieści się wszystko to, co jest w świecie godne widzenia. Dzieci widzą tam krajobrazy, góry, morza, ludzi i wypadki, o których opowiadano im w szkole, nabywają wyobrażenia o tem, co jest również prawdziwie piękne.

W ten sposób popularnyż Anglięj służe — pojęciu o sztuce śród sfer, które o niej nie nie widzieli, lub też mieli niesłychanie małe wyobrażenia. Dzienniki niemieckie nawołują prywatnych ludzi do zakładania tego rodzaju ludowych muzeów, a to tak w wielkich miastach, gdzie są wspaniałe państwowe muzea, jakoteż w tych miastach, które zupełnie muzeum nie posiadają.

Czyby nie było dobrem i pożytecznem, aby u nas akcyę tego rodzaju podjęto, które z uniwersytetów ludowych, czy to powszechnych, czy też im. Mickiewicza, przy sposobności wygłaszania odczytów — koszt niezbyt wielki, a korzyść ogromna.

Z różniących dziedzin.

STANISŁAW KRAUZ

Praca a choroba.

(Ciąg dalszy.)

Druga najobszerniejsza część higieny przemysłowej zajmuje się chorobami i wogóle warunkami panującymi w oddzielnych gałęziach przemysłu. Każdy prawie gatunek przemysłu ma sobie właściwe choroby, zależne od materiału, którego przerobką się zajmuje. Już zwróciłem uwagę, że tam, gdzie przy pracy wydziela się dużo pyłu, przeważają choroby dróg oddechowych, tam, gdzie przerabia się materje, szkodliwie wpływające na organa trawienia, przeważają choroby tych organów i t. p. Zależnie od tego higiena przemysłowa stawia w każdym zawodzie specjalne żądania, wymaga specjalnych środków, zapobiegających chorobom. Wiec tam, gdzie wywajęzaje się dużo pyłu (kapelusznictwo, szlifierstwo, szczołkarstwo), zaleca urządzenie t. zw. ekhaustorów, czyli przyrządów, pochłaniających pył na miejscu jego wytwarzania się; respiratory, czyli przyrządy, zasłaniające usta i nos od kuzna, też są stosowane w tych zawodach i t. d. W artykule mającym zapoznać z ogólnemi zadaniami higieny przemysłowej, nie mogę szczegółowo rozpatrywać chorób zawodowych, dla tego tylko przytoczę parę najważniejszych.

Górnicy mają swoją specjalną chorobę — gruźnicę, która trapi prócz górników jeszcze ludzi pracujących przy budowie tuneli, przy robotach kanalizacyjnych, wogóle pod ziemią. Sprawca tej choroby jest mały robaczek (*Ankylostoma duodenale*), który najlepsze warunki do swego rozwoju znajduje właśnie w kopalniach, w tunelach, gdzie niema światła słonecznego, a za to dużo wilgoci. Larwa takiego robaczka, gdy się dostanie do kieszki człowieka, rozwija się w nich nader szybko w robaka, który wysysa się ostrym ryłkiem w błonę śluzową kieszki, wysysa krew z naczyń i wydziela prócz tego trujące substancje, wywołujące szereg zaburzeń w organizmie ludzkim. Robaczki te składają w kieszkach ludzkich setki jajeczek, które wydostają się z wydzielinami na zewnątrz, rozwijają się w doskonałych dla siebie warunkach podziemnych w larwy i znów łatwo do kieszki ludzkiej dostać się mogą. Robak ten przywdrował z ciepłych krajów do Włoch, stamtąd do Austrii i na Śląsk, gdzie się rozpoznał ogromnie. Na Węgrzech wiele kopalni musiano zupełnie na jakiś czas zamknąć wskutek choroby górniczej. Higiena przemysłowa bada przyczyny choroby, warunki rozwoju robaka chorobotwórczego i warunki panujące w kopalniach i, opierając się na tych badaniach, podaje środki ostrożności, nawołuje do reform warunków pracy. W danym wypadku n. p. ważną nader jest rzeczą urządzenie porządknych klozetów w kopalniach, dostarczenie dobrej wody do picia i t. p. Górnicy muszą się zwykle zadawniać wodą podskórną, jakiej nie brak w kopalniach, lecz woda ta często jest siedliskiem opisanego robaka.

Za dobry przykład i dowód tego, co może zdziałać akcyę higienistowski, może służyć fabrykacya zapatek fosforowych. W wielu krajach już jest ona zupełnie zabroniona, dzięki naciskowi ze strony lekarzy i chemików, a tam gdzie jeszcze istnieje (Austria) wiele dało się zrobić przestrzeganiem środków ostrożności. Fosfor działa nader szkodliwie, przedewszystkiem na tkankę kostną: często u robotników z fabryk zapatek fosforowych widzieć można popuste wszystkie żęby, a w gorszych wypadkach bywa zniszczona jedna lub obie szczęki i kość podniebienia (nekroza fosforowa). Higiena przemysłowa daży do tego, by wszędzie wyrób i sprzedaż (duzo wypadków otruc) zapatek fosforowych został wzbroniony przez państwo. Opierają się temu właściciele fabryk, lecz z czasem dojść do tego musi. (D. n.)

Sprawy zawodowe kobiet*.

ANTONINA L. SIKAWA.

Kobieta w służbie publicznej.

W ostatnich latach szkoła rozwijająca się kultura otworzyła kobietom drogę do umięjętnego wykształcenia, umożliwiła zdobywanie wyższego wykształcenia.

Putęzbie wykształcenia kobiet podnoszone u nas początkowo tu i ówdzie, następnie zaś byln propagowana coraz szerzej.

W r. 1866 rozpoczęło energiczną działalność we Wiedniu „Stowarzyszenie zarobkowe kobiet“ przez zaprowadzenie szkoły szycia, kursów rysunkowych, szkoły handlowej i uzupełniającej. W ten sposób stworzono podstawę dla dalszych dążeń...

W r. 1870 Maryanna Hainisch podjęła myśl założenia gimnazjum żeńskiego, ale bezskutecznie. Dopiero w r. 1892 otworzyło „Stowarzyszenie dla uzupełniającego wykształcenia kobiet“ pierwszą klasę gimnazjalną we Wiedniu, a w dwa lata potem stowarzyszenie czeskie „Mincer“ w Pradze otworzyło gimnazjum żeńskie.

Żeś mamy już w Galicyi gimnazya żeńskie a to we Lwowie i w Krakowie.

Ważnym krokiem w tej walce o zdobywanie było dopuszczenie kobiet do egzaminu dojrzałości w r. 1896, a następnie dozwolony wstęp do uniwersytetu.

Odtąd studia filozoficzne, medyczne i farmaceutyczne — są dla kobiet otwarte. W niedługim czasie otwartą będzie dla kobiet i szkoła rolnicza; — kolegium profesorów zgodziło się na to jednogłośnie, a nawet wniosło odródną petycyę do ministerjum oświaty.

Studia uniwersyteckie dla kobiet.

Zwycięstwo wielkiej idei, idei równouprawnienia dla kobiet — w dziedzinie wykształcenia ma doniosłe znaczenie. Zrazu było ono marzeniem, a raczej gorącym pragnieniem, dziś zamieniło się w czyn, w rzeczywistość i przeobraziło w system.

Kobieta może brać żywy udział w duchowej, kulturalnej pracy, może kształcić się w kilku gałęziach wiedzy jako zwyczajna

* (Ciąg dalszy „Jak wychowywać córki“ w następnym numerze.)

sluchaczka fakultetu medycznego lub flozoficznego. Granice ich czas rozszerzy, a wte dy wszystkie wydziały beda dla kobiet dostepne.

Studia na fakultecie medycznym.

Wraz z dopuszczeniem kobiet do studiow medycznych pozwolono i na praktyke lekarska.

Pozwolenie uczesczania na fakultet medyczny udziela dziekan fakultetu medycznego z zgoda kolegium profesorskiego.

Kobiety, ktore chcą się poświęcić medycynie musza wnieść podanie do kolegium profesorow, a ponadto zalaczyc:

- 1) swiadcstwo urodzenia, jako dowod ukonczzonego 18-go roku zycia.
- 2) podać miejsce urodzenia jako dowod poddaństwa austriackiego.
- 3) swiadcstwo dojrzalosci zagraniczne lub krajowe.

W razie niedopuszczenia do studiow medycznych pomimo tych zalacznikow moze kandydatka wnieść rekurs do Ministerstwa Oswiaty.

Czas studiow trwa lat 5, a rozpada się na 2 glowne dzialy naukowe, obejmujace

- 1) czas do zlozenia pierwszego rygorozum po ukonczeniu drugiego roku studiow,
- 2) czas do ukonczenia studiow i zlozenia 2-go i 3-go rygorozum w przeciegu dalszych trzech lat.

Koniecznym warunkiem do osiagniecia doktoratu wszch nauk lekarskich jest zlozenie trzech egzaminow (rygorozow).

Aby byc dopuszczona do rygorozow nalezy nastepujace przedlozyc dokumenta:

- Do pierwszego rygorozum:
 - 1) swiadcstwo urodzenia,
 - 2) swiadcstwo dojrzalosci gimnazyjum, na mocy ktorego nastapila immatrykulacja.
- 3) Dowid, ze jako zwyczajna sluchaczka uczesczala na wykłady najmniej przez 4 polorcza.
- 4) Dowid, ze przynajmniej przez 2 polorcza zimowe uczesczala na cwiczenia z anatomii.

Do 2-go rygorozum:

- 1) swiadcstwo pierwszego zlozonego rygorozum.
- 2) Dowid uczesczania przez 6 polorczy od 1-go rygorozum na medycyne, a kazde polorcza jest tylko w tym wypadku policzone, gdy w sklad jego wchodzi 20 godzin tygodniowo wykladow.
- 3) Dowid, ze najmniej przez 3 polorcza uczesczala na wykłady wewnetrznej medycyny i ze przez 2 polorcza sluchala wykladow ginekologicznych i z okulistyki.
- 4) Dowid, iz czas studiow na odnoonej klinice uzytkowala praktycznie pod przewodnictwem przezonego lub zastepujacego go asystenta.
- 5) Dowid, iz na kursa laryngologii, otriarioty i dentystyki uczesczala przez 6 tygodni a ponadto na kurs szczypania ospy przez tydzien.

Do 3-go rygorozum:

- 1) Swiadcstwo zlozonego 2-go rygorozum.
- 2) Dowid uczesczania przez 6 polorczy na medycyne liczac od 1-go rygorozum.

Przedmioty egzaminu przy 1-szem rygorozum:

1) ogólna biologia	teoretycznie
2) fizyka dla medyków	
3) chemia	
4) anatomia	
5) fizjologia	
6) histologia	

Przy 2-giem rygorozum:

1) anatomia lub fizjologia na przemiane jako egzamin pogladowy	teoretycznie
2) patologiczna anatomia i histologia	teoretycznie i praktycznie
3) Ogólna i doświadczalna patologia	teoretycznie
4) farmakologia	
5) higiena	

Przy 3-ciem rygorozum:

1) medycyna wewnetrzna	oddzielnie praktycznie i teoretycznie
2) chirurgia	
3) ginekologia	
4) okulistyka	równocześnie
5) psychiatrya, choroby dziecięce, dermatologia i syfilis.	praktycznie i teoretycznie

Te trzy rygorozum musza być zlozone na tym samym uniwersytecie. Pierwszy egzamin z 3-go rygorozum musi być najpóźniej w 6 tygodni po zlozeniu ostatniego egzaminu z 2-go rygorozum zlozony.

Jeżeli kandydatka jest przy jednym egzaminie z rygorozum reprobowana, moze być dopuszczona po uplywie 1-go lub 2 miesiecy do powtornego egzaminu.

Jeżeli przy powtornym egzaminie jest znnow reprobowana musi zlozyć cale rygorozum po 6 miesiacach. Pozwolenie do 3-cio razowego egzaminu moze udzielic Minister Oswiaty na wniosek kolegium profesorow.

Jeżeli kandydatka po raz 3-ci przy egzaminie padnie, jest już zupełnie wykluczona za studiow medycznych.

Za kazde rygorozum placi się pewna taksa i to za:

1-sze: 120 Koron
2-gie: 110 "
3-cie: 160 "

Taksa promocyjna za doktorat wszch nauk lekarskich wynosi 120 Koron.

(C. d. n.)

Bibliografia.

Hieronim Kondratowicz: „Górnictwo”.

„Górnictwo” — ktore okazalo się obecnie na polkach ksigarskich jest jednym z dzieł, ktore powinny zwrócić na siebie uwage techników, a szczególnie techników górników.

W ubogiej naszej literaturze górniczej brak bylo dotychczas obszerniejszego opracowania górnictwa, tej podwaliny i najwazniejszej galezi wielkiego przemyslu, dzieło to więc wypelnia zupełnie lukę, jaką się dotkliwie odczuwalo.

Górnictwo Kondratowicza, nader sumiennie i wyczerpujaco opracowane, opatrzone 915 starannie wykończonymi rysunkami i szkicami, dorównywa pod kazdym wzgledem takim dzietom, jak górnictwo Serla, Koehlera lub Demaneta.

Jedną z największych zalet tego dzieła to doskonała nomenklatura, ktorej brak odczuwal kazdy polski górnik, konczajacy studia za granica.

Tom pierwszy „Górnictwa”, poprzedzony w krótkim zarysie historii polskiego górnictwa, rozpada się na pięć poszczególnych rozdzialow, traktujacych w sposob przystepny o pojedynczych robotach górniczych.

Rozdział pierwszy zawiera ogólne pojecie o zlozach mineralow uzytecznych a szczegolnie o pokladach wegla i sposobach wystepowania tychze.

W drugim rozdziale omawia autor wyczerpujaco zasady glębokiego wiercenia, przytaczajac interesujace daty z pojedynczych systemow tegoz; dzial ten, opracowany wyczerpujaco, stanowi bezspornie jeden z najbardziej interesujacych rozdzialow.

Ostatnie trzy rozdzialy traktujac w mniej wiecej obszerny sposob o robotach przygotowawczych, o sposobach urabiania i odbudowy zlozy mineralow uzytecznych. Rozdzialy te, zaopatrzone w liczne rysunki daja wprawdzie ogólny, niemniej przeto jasny i dokladny poglad na roboty górnicze.

Materiał tomu drugiego podzielony jest na 6 rozdzialow, traktujacych o przewozie i wydobyciu urubku, o urzadzeniach zjazdowych, osuszaniu i przewietrzaniu kopali z uwzględnieniem najnowszych udoskonalen technicznych.

Zakończenie stanowi rozdział, omawiający ogólnie gospodarke i administrację przedsiębiorstw górniczych.

Całość, stanowi dla kazdego technika nader pożądaną o podrecznik orientacyjny zastosowania natomiast *inimiticwna polskiego* a mianowicie ujęcie w całość *polkskich nazw górniczych*, podnosi ogromnie wartosc dzieła i stanowi prawdziwie cenny nabytek dla naszej literatury technicznej. — Zyczyby nalezalo, by dzieło, ktorego cena kupna w stosunku do wartosci jest nieproporcjonalnie niska, znalazlo się w rękę kazdego polskiego górnika.

Inst. Fr. Drobnik.

Korespondencja Redakcyi.

Sz. Księgarnia WP. Fiszera w Warszawie. Nr. 14, przesyłem w niedlugim czasie.

Sz. Redakcyi „Gazety kieleckiej”. Dziekuje mi za zamianę. Jak Sz. Redakcyi dogodnie, proszę wyslal nam swe cenne pismo przez Księgarnię E. Wenhedla z Siank.

WP. Dr. Linde w Smyrnie. Pańskie ogloszenie umielcimy. Artykuly są poządane, prosimy o nie. Wiemy, że firma Lisowski i Ska w Warszawie nie istnieje.

WP. Bohdanowicz w Oszechlich. Prosimy o bliższe wyjasnienie o jakie fabryki szła WPanu idziec? Czy krajowe?

WP. Hnatkowna w Rozdole. Zabozenie fabryki koronek maszynowych wymaga wielkich kapitalow. Lepiej juz wyczuc się kilkowatych koronek i dzial ten uprawiac jako przemysl domowy. Koszt nie wielki, potrzebna poduszka, klocki, nici szpilki i wzry.

Sz. Spółka mleczarska w Myszyne. Prosimy o bliższe szczegoly produkty.

Rozmaitosci.

Kongres „armii zbawienia”. Kongres „armii zbawienia” rozpoczel swoje obrady w Londynie. Na kongres ten przybyly tłumy „wierznych” ze wszystkich czesci swiata. W Londynie juz na kilka dni przed otwarciem kongresu, widziano cale gromady egzotycznych postaci, ktore zwiedzaly miasto pod wodza „olicerow” armii zbawienia. Czarne kobiety z pierścieniami w nozdrzach i ogro-

mnem kolczykami, ubrane jaskrawo, zwracały na siebie uwagę nawet w Londynie, dokąd przybywają ludzie z całego świata. Obok brązowych Indian z Ameryki, szli napół dzicy pasterze z dalekiego zachodu amerykańskiego; obok Holenderów z hiałemi czepkami o wielkich skrzydłach, widziano Francuzki w zgrabnych bluzach, obok (Chińczyków i Japończyków porażnie kroczyli Hindusi. Nie brakło murzynów z Afryki, przybyli nawet Brakowie, którzy niedawno prowadził wojnę z Anglią. W obrzynie hali, gdzie się odbywała posiedzenia kongresu, ustawiono 12.000 krzesel, ale liczba ta okazała się za małą. Do hali wtoczyło się około 15.000 osób, a drugie tyle stało dokoła pod gołem niebem, biorąc tylko udział w krzykach na cześć armii zbawienia. Gdy „generał” Booth ukazał się na trybunie, obrzymitium powitał go krzykami w rozmaitych językach, potem odezwał się fanfara z 500 trab. Gdy przebrzmiały dźwięki fanfary, nastąpiła głęboka cisza i „generał” Booth zagaił obrady.

Nowy ślad Andreogo.

Na przylądku Flory, na południowo-zachodnim krańcu wyspy Northbrock, ziemi Franciszka-Józefa, załoga okrętu amerykańskiego znalazła cylinder mosiężny z napisem: „Wyprawa podbiegunowa Andreogo”.

Brat Andreogo ma nadzieję, że w przyszłym miesiącu będzie w posiadaniu tego cylindra, którego przeznaczenie nie jest wiadome. Albo pochodzi on ze składu, jaki parowiec „Windward” założył w 1897 r. dla Andreogo pod przylądkiem Flory, albo też został przez Andreogo z balonu wyrzucony. Jeśli ostatnia przypuszczenie okaże się prawdziwym, byłoby to dowodem, iż balon Andreogo poszybował ponad przylądkiem Flory, położonym na południowym wybrzeżu ziemi Franciszka-Józefa.

Dotychczas mniemano, że balon wpadł do morza między Szpicbergiem a ziemią Franciszka-Józefa.

OGŁOSZENIA

Spółka mleczarska

W MYSZYNIĘ KOŁO KOŁOMYI

poleca się odbiorcom.

Спiлка молочарска

В МИШИНІ

КОЛО КОЛОМІИ

поручає ся відбірцям.

Figi smyrneńskie

najprędniejszej jakości (Loucoum) w paczkach 5 kg. wysła franco (bez cla) w obrębie monarchii austro-węgierskiej

Dom handlowy M. T. Linde
w Smyrnie (Mała Azja)

Zamówienia z dokładnym adresem (także po polsku) na kartach pocztowych (opłata 10 h.).

Na większe ilości doborowego

węgla kamiennego najlepszej jakości, odдам zastępstwo dla poszczególnych okolic lub miejscowości.

Chicago objął zastępstwo, raczą wnieść ofertę do Administracji Przemysłowca pod H. P., która udzieli bliższych wyjaśnień.

Do nabycia we wszystkich księgarniach i w Administracji „Przemysłowca” „PERPETUUM MOBILE”

Popularny opis pomysłowych, nader zajmujących jednakoż bezskutecznych konstrukcji wynalazczych na „wieczyste ruchadło” — 21 rycin w tekście.

Napisał: EDMUND LIBAŃSKI.

ROZDZIAŁ I. Misteryum przyrody. — Egipt, Arabia, średniowieczna Europa — czarna i biała magia — astrologia i alchemia — kamień filozoficzny, tynktura złota — elixir życia — pożądanie złota — współczesne stowarzyszenie alchemików — Strindberg i Sar Peladan — mistrz mistrzów — wirowanie światów i ruch wieczny — najdawniejsze idee o Perpetuum mobile.

ROZDZIAŁ II. Na dworzcu Augusta II. — Orygines i tajemnicze koło — Perpetuum mobile — orzeczenie komisji — zadziwiająca próba. — Markiz Worcester. — Bakon. — Biskup John Wilkins i jego dzieło — prawo zachowania energii — nagroda akademii francuskiej — 50.000 franków za „Perpetuum mobile”. — Zasada entropii — tajemniczy płyn.

ROZDZIAŁ III. „Perpetuum mobile” Sir Williama Congreve — koła wodne — złudzenia ciędkarkami — ruch niesłuszny przy pomocy dźwigni — gonitwa z perpetuum mobile — stou wystawy paryskiej w r. 1900.

ROZDZIAŁ IV. Nicco o wynalazcach i wynalazcach. — Przypadki, praca i geniusz. — Łatwe odkrycia. — Galvani i Newton — Perpetuum mobile z miechem. — Pomysł elektromagnetyczny Hickena. — Induktor o nieustannem działaniu. — Nieuleczalne złudzenie. — Dilematne perpetuum mobile. — Recepta na wynalazek.

ROZDZIAŁ V. Wiedzenie działająca sprężyna. — Wahadło magnetyczne. — Ruchadło F. G. Woodwarda. — Horacy Wickham i jego machina Perpetualmotion. — Wieczyste ruchadło Kinleaya. — Ferguson i zagadka jego koła. — Ruchy wieczyste. — Krążenia molekuł. — Materya promienista. — Istotne „Perpetuum mobile”.

Cena 1 korona.

Wilhelm Sknurzył

Lwów — Rynek 1. 9.

Pracownia artystyczno-brązownicza pedzona motorem elektrycznym wykonuje: Kosciolne ciociere, Monstrancje, Krzyże, Pajaki, Lampy, Lichtarze i t. p. wyroby galanteryjne. 50

Patenty

na wynalazki wyjednywa

inż. St. Dzbański

Wiedeń, Eindengasse Nr. 2.

Międzynarodowe biuro patentowe.

Sto klisz do sprzedania z różnorodnych działów z uamiarkowaną ceną (autotypie i cynkografie).

Wiadomość w Administr. „Przemysłowca”.

Ważne dla Rodziców i pp Studentów.

W Książki szkolne do wszystkich zakładów naukowych i działu klasyczne sprzedaje najtaniej inkwizytor i księgarnia

I. M. STANDA.

Lwów, ul. Batorego 22.

Mickiewicz, komp. opraw. Kor. 2.
Słowacki, wyd. prof. Paryska. Kor. 2 go.

Kocioł parowy
Piec żelazny

z kurtyarza używane tanio do sprzedania. — Wiadomość w administracji „Przemysłowca”.

Korzystne kupno majątków ziemskich.

Mam mniejsze i większe majątki w Galicji na Bukowinie i Węgrzech do sprzedania z gorzelnią, lasem lub bez. Tylko samonabywcę raczą podać warunki i bliższe szczegóły pod „Korzystne kupno” w administracji „Przemysłowca”.

Browar w Żarnowie

zakupu

zaraz — 6 tygodni aludni jaestego, próbki 1000 gramowa z podaniem warunków dostawy pod adresem „Browar Żarnów”.

Fabryka kamienia sztucznego i dachówek

Stoka, zarej. z ograniczoną poręką

WE LWOWIE

poleca

z gliny;

dachówki najłżejsze z gliny odmulonej, dreny, cegły do sklepień.

z kamienia sztucznego:

plytki posadzkowe	m ² K 2 60
plyty chodnikowe	m ² . 3 —
plyty marmurowe (terasso)	m ² . 6 —

Centralne biuro fabryki w gmachu Banku hipotecznego, telefon 396.

Już został przeprowadzony

BAZAR KRAJOWY

Kraj. Związku przem.
z ulicy Trzeciego Maja do

Hotelu George'a

i poleca 65

świeżo sprowadzone wyroby przemysłu krajowego laskawym względem Szan. P. T. Publiczności.

Ceny znacznie obniżone.

Pejorajmy przemysł krajowy!

Fabryka olejów

Salomei Weinraub w Koropcu stacya Niżniów
poszukuje odbiorców na makuchoy.

Wszelkie przybory do pisania, malowania i rysunków, jakoteż książki handlowe i gospodarcze sprzedaje najtaniej

Anzelm Rotter

Lwów, pl. Halicki 1. 14.

Pod protektorem JE. c.k. Namiestnika Andrzeja hr. Potockiego oraz JE. Marszałka kraj. Stan. hr. Badoniego

odbędzie się w **Krakowie**

w czasie od 21. sierpnia do 30. września 1904 r.

KRAJOWA WYSTAWA

wyrobów metalowych, artykułów technicznych i materiałów opałowych.

Przeznaczony wystawy objęto są:

Wyroby: żelazarskie, kowalskie, kotłarskie, blacharskie, brązownicze, odlewnicze, ludwisarskie, rzemieślnicze, zegarmistrzowskie, cyzelarskie, jubilerskie, rytownicze itp.
Maszyny: Narzędzia rolnicze i przemysłowe. Aparaty oraz wszelkie wyroby z metalu itp.

Plany i projekty: instalacji wodociągów, ogrzewania, wentylacji zakładów, oświetlenia, gazowego i elektrycznego, motorów wodnych, zakładów przemysłowych itp.
Wyroby: sztućców, posów do maszyn, lin, lakierów, farb do metali, środków polejących, cegieł ogniowatych itp.

Materiały opałowe. Hutnictwo.

Środki przewoźne: Koleje parowe i elektryczne, kolejki fabryczne i leśne.

Powozy, rowery itp.

Dział naukowy i wystawki polskie.

Zgłoszenia współdziała w Wystawie przyjmuje Biuro Wystaw: Kraków, Rynek pl. 6. — Lwów, Batorego 12

Młody

człowiek zdolny buchalter umiający doskonale korespondencje handlową w języku polskim i niemieckim znajduje zaraz stałą posadę za wynagrodzeniem rocznym 900 K. w fabryce surowców w Krakowie w Horodence.

Absolwent szkoły przemysłowej

z czteroletnią praktyką poszukuje zaraz zajęcia jako rysownik u pp. budowniczych, lub w większej pracowni stolarskiej.

T. Śmiejszko absolwent — Sokół.

Przeladnik lakierniczy z robotami

mi powozowymi, dobrze wyszkolony w swoim zawodzie, znajduje zaraz stałe miejsce. — Fabryka powozów Bocheńskiego w Nowym Sączu.

o nabycia rzeźbiony i malowany wachlarz oryginalny japoński, z końci słoniowej.

Wiadomość w redakcji „Przemysłowca”.

Realność w Ryнку w Samborze, składająca się z trzech budynków mieszkalnych i pół morga ogrodu pod budowę ze starą firmą kowalną i stelmachą z wolnej ręki do sprzedania. (Wiadomość w administracji „Przemysłowca”).

Inżynier młody, posiadający praktykę trasową i twardniczą, poszukuje zajęcia. (1—3)

Otępy pod I. W. T. przyjmuje Administracja.

Złotwieć młody, biorezy, posiadający wyrobioną stanożkę i czystą wyliczoną zastępstwa handlowego firm krajowej lub zagranicznej. — Referencyjnie pierwszorzędne.

Uprzejmo zgłoszenia przyjmie Redakcja „Przemysłowca” pod K. K.

Technik, ukończył słuchacz wydziału inżynierskiego, poszukuje odpowiedniego zajęcia. Wiadomość w administracji Przemysłowca dla W. I.

Kupię używaną lokomotywę lub inny praktyczny motor w dobrym stanie do poruszania tarczami oraz garni do tegoż tarcz. ST. MIESZKOWSKI w Patrzewie p. Czudce.

Młody inżynier (mechanik) do try rysonacji, obznajmiony z nielicznymi i zmienianiami planów sytuacyjnych poleca się pp. inżynierom, jako silną pomoc w polu i biurze od I. lipca br.

„Inżynier” — Kraków, Błoto „INFORMATOR”.

„CSEMİK POLSKI”

Czasopismo poświęcone wszystkim gałęziom chemii teoretycznej i stosowanej.

Wychodzi co tydzień w Warszawie.

Przeznaczenie wraz z przesyłką pocztową wynosi: rub. 10 rocznie, rub. 5 półrocznie, rub. 2 kop. 50 kwartalnie.
Adres Redakcji: Warszawa, Marszałkowska 118.

KRYTYKA MIESIĘCZNIK poświęcony sprawom społecznym, nauce i sztuce. — Wychodzi raz w miesiącu.

„KRYTYKA” jest jedynym postępowym i niezależnym literacko-naukowym, jaki wychodzi w Galicji. Stojąc na stanowisku narodowym, pielęgnowa ideały ogólnoludzkie i nawołuje do radykalnych reform polityczno-społecznych. Życie jednostkowe i zbiorowe pragnie opierać na głębięj podstawie kultury etnicznej i estetycznej — uznajami więc ogół i najnowszym prądom na tych polach i z szczególną uwagą śledzi ruchy nowej jak zwanej modernizacji literatury i sztuki polskiej.

W roku 1901—1903 drukował w „KRYTYCE” prace swoje: dr. T. Aszkewicz, prof. J. Baudouin de Courtaisy, prof. Odo Bujewi, Kos. Hajnowski, Jerzy Brandes, Leo Belmont, dr. H. Biogelstein, Br. Biogelstein, prof. Piotr Chmielowski, A. Cholewicki, A. Cybulski, G. Danilowski, dr. Z. Daszyński-Golitski, Ignacy Dąbrowski, Dąbrol, D. Eisner, W. Fedman, P. Filipowicz, prof. dr. L. Gumpłowicz, dr. Wl. Gumpłowicz, dr. K. Gorczycki, S. Haecker, Wl. Jarosz, Z. Kawecki, Marya Konopnicka, Jan Kasprzewicz, dr. W. M. Koszowski, Ludwik Kulczycki, L. Krawczyk, Tad. Koneczny, dr. Konstanty Kulesz-Krzysz, dr. A. Kozłowski, Edeń Libeński, E. Leszczyński, Jan Lorenowicz, Adam Eads, Tad. Miociński, F. Mirandolla, dr. J. W. Marchewicz, M. Moczuński, A. Niemcewicz, A. Neuwert-Nowaczyński, dr. K. Nitsch, Wł. Orkan, Ostap Orłwin, M. Olaszewski, St. Prowalski, J. Pietrzycki, Wł. Peryczki, St. Rosowski, dr. Jan Roszkowski, J. Ruffier, Wł. St. Reymond, dr. S. Rudzka, W. Regor, Sewer, J. Stein, Leop. Salfi, T. Sobolewski, D. Siviński, L. Szczępaniński, M. Szukiewicz, Kazimierz Tejmajer, J. Tenner, A. Teichler, dr. G. Trypowski, Tad. Ulanowski, St. Wiktorowicz, Stan. Wypiółski, dr. Wł. Witwicki, dr. L. Winarski, G. Zapolska, M. Zaruski, H. Zierschowski, dr. J. Zieliński, Stefan Żeromski, K. Zawistowski, dr. Jerzy Żulawski.

Zwracamy uwagę, że „Krytyka” od stycznia 1903 podjęła w „Przeglądzie niemieckim” szeroki obrót życia ekonomicznego, społecznego, kulturalnego, muzycznego, sztuk plastycznych etc. z pod pióra specjalistów, zaś w „Przeglądzie prasy” zajmami z najważniejszymi głosami prasy polskiej, niemieckiej, francuskiej i słowiańskiej.

PRENUMERATA: „KRYTYKA” wynosi rocznie 12 kor., 12 marek, 14 franc., kwartał 3 r. 50 p., 350 fr.

Adres redakcji i administracji: Kraków, ulica Wzrzesińska liczbą 7.

Przełącznik poświęcony sprawom przemysłu górniczego i hutniczego ze szczególnym uwzględnieniem przemysłu górniczego i hutniczego w Królestwie Polskim. Wychodzi 1 i 15 każdego miesiąca. Przedpłata z przesyłką pocztową rocznie rub. 12, półrocznie rub. 6, kwartalnie rub. 3.
Adres Redakcji: Dąbrowa (gubernia Piotrkowska) Wydawca Stanisław Ciechanowski, Redaktor Mieczysław Grabieński.

Przełącznik poświęcony sprawom przemysłu górniczego i hutniczego ze szczególnym uwzględnieniem przemysłu górniczego i hutniczego w Królestwie Polskim. Wychodzi 1 i 15 każdego miesiąca. Przedpłata z przesyłką pocztową rocznie rub. 12, półrocznie rub. 6, kwartalnie rub. 3.

Adres Redakcji: Dąbrowa (gubernia Piotrkowska) Wydawca Stanisław Ciechanowski, Redaktor Mieczysław Grabieński.

Przełącznik poświęcony sprawom przemysłu górniczego i hutniczego ze szczególnym uwzględnieniem przemysłu górniczego i hutniczego w Królestwie Polskim. Wychodzi 1 i 15 każdego miesiąca. Przedpłata z przesyłką pocztową rocznie rub. 12, półrocznie rub. 6, kwartalnie rub. 3.

Adres Redakcji: Dąbrowa (gubernia Piotrkowska) Wydawca Stanisław Ciechanowski, Redaktor Mieczysław Grabieński.

Przełącznik poświęcony sprawom przemysłu górniczego i hutniczego ze szczególnym uwzględnieniem przemysłu górniczego i hutniczego w Królestwie Polskim. Wychodzi 1 i 15 każdego miesiąca. Przedpłata z przesyłką pocztową rocznie rub. 12, półrocznie rub. 6, kwartalnie rub. 3.

Adres Redakcji: Dąbrowa (gubernia Piotrkowska) Wydawca Stanisław Ciechanowski, Redaktor Mieczysław Grabieński.

Przełącznik poświęcony sprawom przemysłu górniczego i hutniczego ze szczególnym uwzględnieniem przemysłu górniczego i hutniczego w Królestwie Polskim. Wychodzi 1 i 15 każdego miesiąca. Przedpłata z przesyłką pocztową rocznie rub. 12, półrocznie rub. 6, kwartalnie rub. 3.

Adres Redakcji: Dąbrowa (gubernia Piotrkowska) Wydawca Stanisław Ciechanowski, Redaktor Mieczysław Grabieński.

„KSIĄŻKA”

Miesięcznik poświęcony krytyce i bibliografii polskiej pod kierunkiem literackim ADAMA MAHRBURGA.

(Cena roczna rb. 2.)

Czasopismo specjalne padają oceny krytyczne książek tylko w zakresie specjalności swojej, czasopismo ogólne zamieszcza oceny dzieł tylko przyrodniczych, bez rozstróżnień i możności systematycznego wyprzedzenia. „Książka” jest jedynym organem polskim specjalnie poświęconym systematycznej krytyce plamenictwa niemieckiego, zapraszając do wszystkich, co są z jakiegokolwiek widoków zajmują omykać, jak „Książka” jest niemożliwym. Próbną numerą otrzymać można w każdej księgarni oraz u wydawców księgarski G. WENDEI i Ska w Warszawie Krakowskie Przedm. 16

Prawda

TYGODNIK POLITYCZNO-SPOŁECZNY I LITERACKI programem swoim obejmuje

wszystkie dziedziny życia, wiedzy, literatury i sztuki. Redakcja przy współdziałaniu licznego grona zamierzonych z nią współpracowników, stara się ten program wypełnić artykułami i utworami, których powożna treść łączy się z wyborną formą. Zadaniem jej dawać czytelnikom: ścisłą i tylko od wymagań prawdy zależną wiedzę, czyste i od wszelkiej sofistyki praktycznej wolne zasady moralne; gorącą abdością o szczęście społeczeństwa natchnione podobki do czynów i drogowyżacy dążeń, dzieła sztuki obdarskiem piękna promienne, krytycyzm bezstronny, miłośnica szczerą i ogarniającą wszystko, co w życiu pracy, ideałach i tradycjach narodu i ludzkości jest kochania godnym. — Przy końcu każdego kwartału do numeru dołącza się dodatek bezpłatny sześćo-arkusowy, a po ukończeniu obecnie wychodzącej „Filozofii pieniądza” J. Simmela zaczniemy w dodatku druk innej pracy J. M. Baldwinia „Życie społeczne i moralne”. — Cena prenumeraty „Prawdy” kwartalnie: w Warszawie, rb. 2, z przesyłką pocztową rb. 2 kop. 50.

Adres: Warszawa, ul. Sadowa Nr. 14.

Adres: Warszawa, ul. Sadowa Nr. 14.

Adres: Warszawa, ul. Sadowa Nr. 14.

Adres: Warszawa, ul. Sadowa Nr. 14.

Adres: Warszawa, ul. Sadowa Nr. 14.

Adres: Warszawa, ul. Sadowa Nr. 14.

Adres: Warszawa, ul. Sadowa Nr. 14.

Adres: Warszawa, ul. Sadowa Nr. 14.

Adres: Warszawa, ul. Sadowa Nr. 14.

Adres: Warszawa, ul. Sadowa Nr. 14.

Adres: Warszawa, ul. Sadowa Nr. 14.

Adres: Warszawa, ul. Sadowa Nr. 14.

Adres: Warszawa, ul. Sadowa Nr. 14.

Adres: Warszawa, ul. Sadowa Nr. 14.

Adres: Warszawa, ul. Sadowa Nr. 14.

Adres: Warszawa, ul. Sadowa Nr. 14.

Adres: Warszawa, ul. Sadowa Nr. 14.

Adres: Warszawa, ul. Sadowa Nr. 14.

Adres: Warszawa, ul. Sadowa Nr. 14.

Adres: Warszawa, ul. Sadowa Nr. 14.

Adres: Warszawa, ul. Sadowa Nr. 14.

Adres: Warszawa, ul. Sadowa Nr. 14.

Adres: Warszawa, ul. Sadowa Nr. 14.

Adres: Warszawa, ul. Sadowa Nr. 14.

Adres: Warszawa, ul. Sadowa Nr. 14.

Wiedeński Bank Związkowy

Filia we Lwowie

Capita depoz.:
K 50,000,000
—
Fundusze rezerwowe:
K 25,027,428.13

L W Ó W
we własnym gmachu
przy ulicy
Jagiellońskiej 1. 3.
Tel. nr. 57 Dyrektora
Tel. nr. 358 Kantora
wymiany

Zakład centralny:
W I E D E N.
FILIE: Augsburg n/B.
Berno, Budapeszt,
Czerńowce, Grac,
Próciszew, W. Neu-
stadt i St. Polten.
12 kantorów wymia-
ny i kas depozyto-
wych we Wiedniu.

Zalążnia wszelkie interesa bankowe, oraz transakcyjne w zakresie kantorów wymiany wchodzące z miarowicie:

Przyjmuje wkładki w rachunku czekowym i w rachunku bieżącym. Przyjmuje wkładki na 3/6 proc. książeczki wkładkowe. Oprocentowanie rozpoczyna się z dniem następnym po złożeniu wkładki, a kończy się z dniem poprzedzającym podjęcie wkładki. Podatek rentowy opłaca bank z własnych funduszy.
Eskontuje weksle, otwiera kredyty i udziela zaliczek na podkład papierów wartościowych.

Przeprowadza wszelkie obroty giełdowe na targach krajowych i zagran. **Kupuje i sprzedaje papiery wartościowe**, waluty i przekazy na za-graniczne miejsca.

Wydaje listy kredytowe na wszystkie kraje.
Wymienia kupony i wylosowane papiery wartościowe.
Inkasuje weksle w wszystkich miejscach krajowych i zagranicznych.
Przechowuje papiery wartościowe i zarządza nimi.
Ubezpiecza papiery wartościowe przed stratami z wylosowania.
Rewiduje bezpłatnie numera losów i innych papierów wartościowych, podlegających losowaniu.
Najkorzystniejsze warunki. — Pilne czuwanie nad interesami klientów.
Ułatwienia wszelkiego rodzaju, umożliwione doświadczeniem i rozgąszczeni-nymi stosunkami w całym świecie kupieckim.

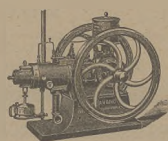
Ukończony maturzysta szkoły realnej poszukuje lekcji na wai lub też jako towarzyszy podróży. — Zgłoszenia pod T. W. 27 poście restante Lwów.

Znajdzie natychmiast umieszczenie kawaler w średnim wieku do zarządu młynem i fabryką płyt słomianych w Galicji. Wyjaśnienie bliższe w „Przemysłowcu”.

Pomocnik handlowy z tytułem bawek dziecięcych, młody (lat 20) zdolny, pracowity i rzetelny władający językiem polskim i niemieckim, poszukuje posady w większym miście.
Wiadomość w administracji „Przemysłowca” dla S. L.

Najtańsza siła motoryczna
40 50% oszczędności.

Oryginalne szwedzkie
Motory i lokomobile
„AVANCE“

pedzone benzyna, nafta, spirytusem lub surową ropą dostarczą

Chylewski, Kruby i Ska
Biuro techniczne i Zakład instalacyjny
Adr. tel.: Chylewski, Lwów.
Lwów, ul. Kopernika 1. 15 a.

Dla amatorów fotografii!
Do nabycia tanio
Stereoskopowy znakomity
Aparat fotograficzny - -
Steinheila

magazynowy na 12 klisz 9/18 z matówką i kasotką, ze statywem lub bez.

Bliższa wiadomość w Admin. Przemysłowca.

Inż. A. Elliot i chemik Dr. M. Ellenfeld
— Biuro patentowe
Berlin NWG — Marienstrasse 28.
Patenty na wszystkie kraje i ochrony wzorów wyrabia się jak najszybciej. 8

Potrzebni są — stielmach i kowal powozowy w Samborze. Wiadomość w stow. przemysłowców w Samborze.

Pracownia powozów Stanisława Bocheńskiego w Nowym Świecie wykonuje powozy, wózki i szory według najnowszych wzorów. Skład również używanych powozów.

Specjalny skład

LINOLEUM i CERAT

Lwów, ul. Sykstuska 1. 2.

Pełna wyreby LINOLEOWE (korkowe) jako to: Chodniki do biur i pokoi jadalnych, dywany pod stoly, przedściółki przed umywalki, Obrusy na stoly. Pasy (lischtelery) na stoly, Konsola, Kredens i In. Dobre na stoly kuchenne, na obite siłyony do łyżki.
SPECYALNOŚCI: Na ceramicie regale malowane masą (serwetki podłożne), lalinki na tańce i srafki, szeszałkarki i t. p. — Wykładanie całych przestrzeni gładkim linoleum lub deseniowem.

SPECYALNY CENNIK NA ŻĄDANIE.

43

Sokolnicki & Wiśniewski

BIURO ELEKTROTECHNICZNE

Akademińska 18. Lwów.

Telefon Nr. 665.
Adres dla depezy: Grom, Lwów.

Pierwsze większe krajowe przedsiębiorstwo robót elektrotechnicznych.

W roku 1903 zainstalowano we Lwowie przeszło 2500 lamp żarowych.

54

Projekty, porady techniczne i kosztorysy bezpłatnie.

Akademik handlowy poszukuje lekcji lub innego zajęcia przez lato na wsi. Oferty przyjmuje Administracja Przemysłowca dla „Artura”.

Technik z ukończonym wydziałem budowy maszyn w krakowskiej wyższej szkole przemysłowej — władający dobrze i biegle językiem niemieckim, poszukuje odpowiedniego swym studyum zajęcia. Wiadomość dla S. W. w Admini-stracji Przemysłowca.

Księgarnia **Rychlińskiego i Wegnera** (w Łodzi)

polica
„**ŁÓDŹ SPÓŁCZESNA**”

pracę STEFANA GORSKIEGO (Miecha Nałęcza).

Książka daje całokształt obrazu stosunków społeczno-ekonomicznych stolicy przemysłu polskiego.

TREŚĆ: Wstęp — I. Miasto — II. Społeczeństwo łódzkie — III. Życie towarzyskie. — IV. Etyka, moralność, oświata i szkolnictwo. — V. Nauka, literatura i sztuka — VI. Filantropia i towarzystwo społeczne. — VII. Przemysł i handel — VIII. Fabryki — IX. Towarzystwa spółdzielcze. — X. Hygiena i zdrowotność. — XI. Rodzina miast (Zajez i Babjaniec).

Form. 56-ka, str. 177 + IV. — Do nabycia we wszystkich księgarniach. — Cena Rb. 1 kop. 20 (3 K)

Antoni Hurysz i Sp.

właściciele kamieniołomów

w Zaściance, poczta Baworów; stacya

kolei: **Cstrów-Berezowica**, polecają:

materyał pierwszorzędnej jakości na cokoły, filary, kwadry, schody, płyty; na najdelikatniejsze wyroby rzeźbiarskie i ozdoby architektoniczne; słupy kilometrowe, kostki brukowe, szuter drogowy.

Ceny najumiarkowańsze, warunki najdogodniejsze.

Prośbił złożone w Redakcyi „Przemysłowca”.

Informacyi bliższych podaje Administracya „Przemysłowca”.

**Dla wprowadzenia wyrobów przemysłowych Królestwa
w handel galicyjski**

przyjmują zdoły zastępcą bandlowy, obznajomiony z stosunkami miejscowemi. Zestęstwo firm w Królestwie mogących konkurować z Importem Galicyi.

Zgłoszenia przyjmuje Administracya Przemysłowca pod L. M.

Wyrób krajowy! Specyalność! Wyrób krajowy!

Mydło mleczne

- - TOALETOWE (niełapiące) - -

nadzwyczaj trwałe i delikatne (w różnych zapachach)
sztuksa 30 halerzy.

Zamówienia wykonuje się odwrotną pocztą — odsprzedającym rabat.

Adres: **Stefan Janko (Koszany p. Rudki).**

Hygieniczne tutki „Primus”

z watą preparowaną chem. „Optimus”, usuwającą istotnie nikotynę z dymu tytoniowego, co odnośne badania chemicznie stwierdziły, wyrabiane z oryginalnej bibułki francuskiej „ABADIE” i episkajnej są ostatnim wyrazem wysiłku na polu higieny palenia. Do nabycia w fabryce tutek „PRIMUS” Lwów, ul. Mickiewicza 2. 50

Pracownia powozów i wózków
BOCHEŃSKIEGO
w NOWYM SĄCZU

poszukuje
zdolnego kowala i stelmacha powozowego na stałe miejsce. Kuznie wydzierżawi majstrawi kowalskiemu

Patenty

na wynalazki wyjedynwa
inż. Kazimierz Ossowski

Biurowo patentowe:

52 BERLIN, Postdammerstrasse 3.
PETERSBURG, Wozniesienskij просп. 3.

Poszukuję obznajomionych z fabrykacją wapna hydraulicznego.

Wiadomość Jan Bromilski w Lwowie.

Rok zał. 1869.

Rok zał. I. 1869.

Najwyższe odznaczenie w stacyi.

Mieczysław Sickingdorff

Lwów, ul. Żulińskiego 4.

Pierwsza fabryka powozów pędzona elektromotorem.

**Krajowa szkoła garncarska
w Kołomyi.**

Rok szkołny w kraj. Szkoła garncarkiej w Kołomyi rozpocznie się dnia 1. września b. r.

Warunki przyjęcia:

1. Ukończeni 13. rok życia i fizycznie uzdolnieni do zawodu rękodzielniczego.

2. Ukończeni szkoła ludowa z dobrym postępem.
Podania zapotrzone w m-trykę i ostatnie świadectwo szkolne należy adresować do Dyrektora kraj. Szkoły garncarskiej w Kołomyi. Przy szkole znajduje się internat, w którym całe utrzymanie kosztuje 16 K, mieszkownie. Uczeń wolny może być czepolowo lub w całości uwolniony od powyższej opłaty. Uczeń pracujący był przyjęty do internatu winien wyznaczyć to w padaniu i oświadczyć czy i ile może opłacać za utrzymanie. Przejdy do internatu winien postarać się o własną postel.

MASARNIA

**Franciszka Ichniowskiego
WE LWOWIE**

ul. Batorego 1. 4 obok W-go Saleckiego

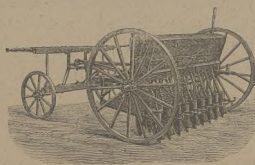
83

Szynki

uznane ogólnie za najlepsze w smaku
oraz
wszelkie inne wędliny
niezrównanej dobroci
również wielki zapas smalcu i słoniny.

Bardzo

zdolny mechanik, egzaminowany maszynista, obznajomiony dokładnie z oświetleniem elektrycznym, dobry rysownik, władający językiem polskim, ruskim, czeskim, niemieckim, długoletni samosiny maszynista w cukrowni i Turackiej, z powodu zwinięcia tejże fabryki, poszukuje posady wermistrza, lub maszynisty w fabryce maszyn, cukrowni w Galicyi lub Królestwie. Zgłoszenia przyjmuje Fr. Tuzinkiewicz mechanik w cukrowni w Turaczcu.

Józef Flamm, Lwów

ul. Grodecka 1. 39.

Skład maszyn i narzędzi rolniczych

ARTYKUŁÓW TECHNICZNYCH

kas ogniowatych, sikawek pożarnych, pomp studziennych i budowlanych.